

บทที่ ๘

ปูนซีเมนต์

ในบทก่อน ๆ นั้น ผู้เขียนได้บรรยายให้ทราบถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาสินค้า ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และได้กล่าวเน้นโดยเฉพาะ อันได้แก่กฎหมายกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด ซึ่งเป็นกฎหมายที่รัฐใช้ในการบังคับทั้งค่านผู้ผลิตและผู้ขายในการกำหนดราคาขายและอื่น ๆ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวนี้มีผลบังคับอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนั้นแต่ละกฎหมายที่มีผู้รู้มากได้กำหนดองค์กรของรัฐเพื่อทำหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามกฎหมาย องค์กรสำคัญที่ใช้สำหรับกฎหมายปัจจุบัน ได้แก่คณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด

ในต่อไปนี้จะได้กล่าวให้ทราบถึงความเป็นมาของการควบคุมราคา หลักการกำหนดราคา ผลกระทบและขอบบพร่องที่เห็นได้เด่นชัด อันเป็นเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วในอดีต ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ที่ควรแก่การศึกษา และเนื่องจากสินค้าที่ถูกกำหนดราคารานั้นมีอยู่จำนวนมาก การที่จะศึกษาในแต่ละรายการสินค้านั้น ๆ จะทำให้แต่ละเรื่องที่น่ามาเขียนนั้น คุกค้อยไปในด้านเนื้อหาและสาระสำคัญ ดังนั้นผู้เขียนจึงได้เลือกสินค้าจำพวกนี้ทั้งหมดออกมาทำการศึกษาโดยเฉพาะเพียง ๓ ประเภท คือ ปูนซีเมนต์ น้ำตาลทราย และน้ำมันปิโตรเลียม

ในการตัดสินใจเลือกสินค้าทั้ง ๓ ประเภทนี้ขึ้นมาศึกษานั้น ผู้เขียนได้คำนึงถึงในแง่ที่ว่า สินค้าทั้งสามประเภทนี้มีความสำคัญและมีลักษณะที่พิเศษ เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างที่ดีในการวิเคราะห์ถึงขอบบพร่องของการควบคุมราคาได้โดยเด่นชัด

ปูนซีเมนต์ ถือว่าเป็นอุตสาหกรรมรากฐานที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศอยู่เป็นอันมาก นอกจากเป็นวัสดุที่มีความจำเป็นต่อการก่อสร้างโดยทั่วไปเป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นในภายในประเทศเกือบทั้งหมด ทำให้ประหยัดเงินตราต่างประเทศ

โคปีละจำนวนมาก ในอดีตที่ผ่านมาได้มีการส่งออกจำหน่ายในต่างประเทศ ซึ่ง
ปีหนึ่ง ๆ โคป็นำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศมาเป็นจำนวนหลายร้อยล้านบาท
แต่ในปัจจุบันประเทศไทยของกลับกลายเป็นประเทศผู้นำเข้า เนื่องจากผลิตไม่เพียงพอ
ต่อการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องแปลกแท้เป็นความจริงที่ได้เกิดขึ้นแล้ว
จึงเป็นเรื่องที่ชวนให้มาติดตาม คนควา และหาข้อเท็จจริงเป็นอย่างยิ่ง

ส่วนน้ำตาลทรายนั้น เป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นในประเทศ วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิต
คือ อ้อย และทางราชการได้เข้าไปมีบทบาทในการกำหนดราคาซื้อขายอ้อยร่วมกับ
สมาคมโรงงานน้ำตาลและสมาคมกลุ่มชาวไร่อ้อย ในระยะเริ่มแรกนั้นต้องนำน้ำตาลทราย
เข้ามาจากต่างประเทศ เนื่องจากการผลิตไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ รัฐบาล
ได้ให้การส่งเสริมให้ราษฎรปลูกอ้อยกันมากขึ้น ส่งเสริมในการจัดตั้งโรงงานผลิตน้ำตาล
ทรายให้มากยิ่งขึ้น ในที่สุดประชาชนจึงมีน้ำตาลทรายบริโภคอย่างเพียงพอ และมีส่วน
ที่เหลือเกินความต้องการส่งออกขายต่างประเทศ ซึ่งนำเงินตราต่างประเทศเข้า
ประเทศปีละมาก ๆ แต่ในปี ๒๕๒๓ ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาการขาดแคลน
น้ำตาลทรายภายในประเทศ ถึงกับต้องนำเข้าจากต่างประเทศเพื่อบรรเทาความ
เดือดร้อนชั่วคราว จึงเป็นเรื่องที่ควรติดตามคนควาหาข้อเท็จจริง

สำหรับน้ำมันปิโตรเลียมนั้น เป็นสินค้าที่ใช้วัตถุประสงค์ในการผลิตซึ่งต้องสั่งซื้อ
จากต่างประเทศทั้งหมด ซึ่งทำให้รัฐต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมาก
ในการสั่งซื้อน้ำมันจากต่างประเทศ เนื่องจากราคาน้ำมันมีผลกระทบโดยตรงต่อ
อุตสาหกรรมแทบทุกประเภท อาจจะทำให้ความมีผลกระทบถึงเสถียรภาพของคณะรัฐบาล
และความมั่นคงของประเทศ การดำเนินมาตรการใดอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง
ราคาน้ำมันในลักษณะที่สูงขึ้น จึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษ ซึ่งไม่
จำเป็นแล้วรัฐบาลแต่ละสมัยจะไม่เข้าไปแตะต้อง ถึงแม้ในความเป็นจริงแล้วนั้น
รัฐบาลของเขาไปแบกภาระนั้นให้กับประชาชนทั้งประเทศ ซึ่งคงทำได้เพียงชั่วคราว
หนึ่งเท่านั้น เมื่อรัฐต้องประสบเหตุการณ์บังคับให้ต้องยอมรับความเป็นจริง โดยมีการ
ปรับราคาขึ้นตามต้นทุนที่ได้สูงขึ้นอย่างมาก เนื่องจากถูกขยับยั้งการขึ้นราคามานาน
รัฐจึงต้องประสบปัญหาความผันผวนทางคานเศรษฐกิจจนแทบตั้งตัวไม่ติด ดังนั้น ควร

จะถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราประชาชนโดยทั่วไปต้องยอมรับความเป็นจริงเสียที และหันหน้าเข้ามาช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น แทนที่จะถือเป็นหน้าที่ของรัฐบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งการจะควรเป็นเช่นไร เป็นเรื่องที่ควรจะได้ศึกษากันต่อไป

ปูนซีเมนต์ เป็นองค์ประกอบที่มีความจำเป็นต่อกิจการก่อสร้าง ซึ่งเป็นสาขาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญมาก ไม่ว่าจะเป็งานขนาดเล็ก เช่น บ้านที่อยู่อาศัย อาคารพาณิชย์ หรือการก่อสร้างขนาดใหญ่ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม เชื้อเพลิงประทุกันดิน ฯลฯ ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องมากมาย เช่น อุตสาหกรรมคอนกรีตมวลถม เสาเข็มคอนกรีตอัดแรง ฯลฯ ปูนซีเมนต์จึงเป็นวัสดุสำคัญและมีการใช้เพิ่มขึ้นทุกปี ในปี ๒๕๐๖ ความต้องการอยู่ในระดับ ๒.๕ ล้านตัน ในปี ๒๕๐๗-๒๕๐๘ ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๐๘, ๓.๖๕ และ ๒๐.๕ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ามูลค่าเพิ่มของการก่อสร้างในปี ๒๕๐๘ จำนวน ๖,๕๕๐ ล้านบาท สูงขึ้นจากปี ๒๕๐๘ (๖,๓๖๘ ล้านบาท) ร้อยละ ๕.๒๒ ภาคเอกชนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๕๕ ภาครัฐบาลเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๓.๐๘ ในราคาคงที่ นอกจากนั้นในอดีตที่ผ่านมา ปูนซีเมนต์ได้ช่วยหาเงินตราต่างประเทศได้ปีละหลายร้อยล้านบาท เช่น ในปี ๒๕๐๗ มูลค่าส่งออก ๕๘๖,๘๐๘,๕๒๘ บาท ปี ๒๕๐๘ มูลค่าส่งออก ๘๘๘,๐๒๕,๗๐๕ บาท ปี ๒๕๐๙ มูลค่าส่งออก ๓๒๗,๕๖๓,๓๓๗ บาท แต่แล้วในปี ๒๕๒๐ เป็นต้นมา ได้เกิดขาดแคลนปูนซีเมนต์เนื่องจากผลิตได้ไม่พอใช้ภายในประเทศต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศเข้ามา และได้เพิ่มทวีความขาดแคลนขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น ในปี ๒๕๒๐ ต้องสั่งปูนซีเมนต์จากต่างประเทศจำนวน ๓๕๓,๐๐๐ ตัน ในปี ๒๕๒๒ จำนวน ๐,๐๗๖,๐๐๐ ตัน และในปี ๒๕๒๓ (มกราคม - กรกฎาคม) ให้นำเข้าจำนวน ๖๕๕,๐๐๐ ตัน และคาดว่าตลอดปี ๒๕๒๓ จะสั่งปูนซีเมนต์เข้าทั้งหมด ๕๐๐,๐๐๐ ตัน ซึ่งทำให้ประเทศไทยจะต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศ เพื่อสั่งปูนซีเมนต์จำนวนดังกล่าวเข้ามาไม่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งเราควรต้องศึกษาถึงมทเรียนอันสำคัญนี้ ว่าได้มีความผิดพลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตที่ก่อให้เกิดปัญหาขาดแคลนปูนซีเมนต์ในปัจจุบัน เพื่อมิให้ผู้นี้เกี่ยวข้องกับทั้งรัฐบาลและเอกชนทำประวัติศาสตร์ เหล่านั้นซ้ำรอยเดิมอีก

อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ถูกจัดตั้งขึ้นครั้งแรกโดยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) ดำเนินการ

จัดตั้งโรงงาน เมื่อปี ๒๔๕๖ อันได้แก่ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (THE SIAM CEMENT COMPANY) เริ่มทำการผลิตในปี ๒๔๕๔ ด้วยกำลังการผลิต ๒๐,๐๐๐ - ๒๔,๐๐๐ ตัน ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ บริษัทจึงได้ขยายกำลังการผลิตเพิ่มขึ้นเป็นปีละ ๑๒๐,๐๐๐ ตัน ในปี ๒๔๙๒ และได้ขยายกำลังการผลิตมาเรื่อย ๆ ปัจจุบันมีกำลังการผลิตปีละประมาณ ๔.๓๙ ล้านตัน โดยผลิตจากโรงงาน ๔ แห่ง ได้แก่

๑. โรงงานที่บางซื่อ กรุงเทพมหานคร เริ่มดำเนินการผลิตเมื่อเดือน มิถุนายน ๒๔๕๔ ด้วยกำลังการผลิตปีละ ๒๐,๐๐๐ - ๒๔,๐๐๐ ตัน ปัจจุบันได้เพิ่มกำลังการผลิตเป็นปีละ ๔๐๐,๐๐๐ ตัน

๒. โรงงานที่ทำหลวง สระบุรี เริ่มทำการผลิตเมื่อปี ๒๔๕๕ ปัจจุบันมีกำลังการผลิต ๑,๔๐๐,๐๐๐ ตัน

๓. โรงงานที่ทุ่งสง นครศรีธรรมราช สร้างขึ้นเมื่อปี ๒๕๐๕ ปัจจุบันมีกำลังการผลิตปีละ ๔๓๐,๐๐๐ ตัน

๔. โรงงานแก่งคอย สระบุรี สร้างขึ้นในปี ๒๕๑๐ ปัจจุบันมีกำลังการผลิต ๑,๓๐๐,๐๐๐ ตัน

ปูนซีเมนต์ที่ผลิตได้เป็น ปูนซีเมนต์ผสมตราเสือ ปูนซีเมนต์พอร์ตแลนด์ธรรมดา ๓๐๐ ปูนซีเมนต์พอร์ตแลนด์แข็งเร็วตราเอราวัณ ปูนซีเมนต์ขาวตราช้างเผือก ปูนซีเมนต์พอร์ตแลนด์ ประเภท ๕ ทนซัลเฟตได้สูง

บริษัท ชลประทานซีเมนต์ จำกัด (THE JALAPRATHAN CEMENT COMPANY) ก่อตั้งครั้งแรก เมื่อปี ๒๔๕๕ ที่อำเภอตากสิน นครสวรรค์ ได้ทำการผลิตในปี ๒๕๐๐ ด้วยกำลังการผลิตปีละ ๕๐,๐๐๐ ตัน ต่อมาปี ๒๕๐๕ ได้ขยายกำลังการผลิตเป็นปีละ ๑๔๐,๐๐๐ ตัน ในปี ๒๕๑๕ ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน จึงสร้างโรงงานเพิ่มอีกแห่งหนึ่งที่ชะอำ เพชรบุรี ด้วยกำลังการผลิตปีละ ๕๕๕,๐๐๐ ตัน ในปีปัจจุบันกำลังการผลิตปูนซีเมนต์ ปีละ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน ปูนซีเมนต์ที่ผลิต ได้แก่

ปูนซีเมนต์สมตราภูเขา ปูนซีเมนต์พอร์ตแลนด์ธรรมคาตราพญานาคสีเขียว ปูนซีเมนต์
 ปอร์ตแลนด์แข็ง เรวตราพญานาคสีแดง ปูนซีเมนต์บ่อน้ำมันผลิตส่งจำหน่ายต่างประเทศ
 ปูนซีเมนต์ขาวตราฉลาม

บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (THE SIAM CITY CEMENT COMPANY)
 ก่อตั้งครั้งแรก เมื่อปี ๒๕๐๕ โดยได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
 ในปี ๒๕๐๔ มีโรงงานตั้งอยู่ที่ ตำบลทับทิม อ่างทอง สระบุรี ควบคู่กับการผลิต
 ปีละประมาณ ๓๓๐,๐๐๐ ตัน ปัจจุบันมีกำลังการผลิต ๖๖๐,๐๐๐ ตันต่อปี ปูนซีเมนต์ที่ผลิต
 ได้เป็น ปูนซีเมนต์สมตราอินทรี ปูนซีเมนต์พอร์ตแลนด์ธรรมคาตราเพชร
 กำลังการผลิต

ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๑๖ กระทรวงอุตสาหกรรม ได้อนุญาตให้ผู้ผลิตที่ดำเนินการ
 อยู่แล้วขยายกำลังการผลิตได้อีกร้อยละ ๒๕ ของกำลังการผลิตเดิม และอนุญาตให้
 บริษัท ไทยสถาปนา จำกัด ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหม่ตั้งโรงงานมีกำลังการผลิตปีละ
 ๓๓๐,๐๐๐ ตัน โดยไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน หลังจากอนุญาตแล้ว บริษัทไม่ได้
 ดำเนินการก่อสร้างแต่ประการใด สำหรับผู้ผลิตเดิมนั้นเมื่อได้รับอนุมัติให้ขยายกำลัง
 การผลิตของประสบผลสำเร็จคนทุนการผลิต ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะ
 ช่วงปลายปี ๒๕๑๖ ได้เกิดวิกฤติการณ์น้ำมันทั่วโลก ทำให้ต้นทุนการผลิตถีบตัวสูงขึ้น
 อย่างมาก ประกอบกับรัฐบาลได้เข้ามาควบคุมราคาขาย ผู้ผลิตจึงระงับโครงการไว้ก่อน

นับตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ เป็นต้นมา กำลังการผลิตปูนซีเมนต์ในประเทศไทยไม่ขยายตัว
 เพิ่มขึ้น เนื่องจากสามารถผลิตปูนซีเมนต์เกินความต้องการใช้ภายในประเทศ ต่อมา
 ความต้องการปูนซีเมนต์ในประเทศได้เพิ่มสูงขึ้นมาก จนมีแนวโน้มจะเกิดความขาดแคลน
 ขึ้นในอนาคต ซึ่งรัฐบาลยุคก่อน ๆ ก็มีได้ต้นตอที่จะรับมือไว้ จึงกระทั่งในปลายสมัยรัฐบาล
 นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้เริ่มนโยบายระยะยาวด้วยการเปิดรับการส่งเสริมการลงทุน
 เพื่อขยายกำลังการผลิตขึ้นในปี ๒๕๒๐ ปรากฏว่ามีผู้ได้รับการส่งเสริม ๕ ราย อันได้แก่

๑. บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด

๒. บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด
๓. บริษัท มาตรฐานซีเมนต์ จำกัด
๔. บริษัท อุตสาหกรรมซีเมนต์ จำกัด
๕. บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนลซีเมนต์ จำกัด

หลังจากที่ได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุน มีเพียง ๒ รายเท่านั้น ที่เริ่มดำเนินการ ซึ่งได้แก่ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด และบริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด ส่วนอีก ๓ รายนั้นซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหม่ เนื่องจากภาวะต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปและสิ่งที่สำคัญคือการควบคุมราคาขายโดยรัฐบาลนั้น ทำให้ผู้ผลิตทั้ง ๓ ราย ต่างไม่มีความแน่ใจและไม่กล้าเสี่ยงลงทุน ในที่สุด บริษัท มาตรฐานซีเมนต์ จำกัด ก็ได้ขอลงตัวจากโครงการ เป็นรายแรก รัฐบาลจึงต้องเปิดส่งเสริมการลงทุนอีกครั้งในปลายเดือนสิงหาคม ๒๕๒๒ โดยกำหนดให้ผลิตปูนซีเมนต์ผงได้ภายในปี ๒๕๒๒ และต้องยื่นหนังสือค่าประกันคืนละ ๕,๐๐๐.๐๐ บาทของกำลังการผลิตปูนซีเมนต์เม็ดต่อตันต่อวัน ในกรณีที่ไม่ได้รับการส่งเสริมไม่ทำการก่อสร้างโรงงานและไม่เริ่มทำตามสัญญาจะถูกปรับเงินประกัน การกำหนดเช่นนี้เพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำรอยเหมือนการให้ส่งเสริมคราวที่แล้ว ปรากฏว่าบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมมี ๓ ราย อันได้แก่

๑. บริษัท ขลประทานซีเมนต์ จำกัด ขยายกำลังการผลิตเพิ่มขึ้นอีกปีละ ๐.๒๔ ล้านตัน

๒. บริษัท อนุภูมิซีเมนต์ จำกัด โรงงานอยู่ที่ ตำบลศาลาแดง อำเภอไทรกพระ นครสวรรค์ ผลิตปูนซีเมนต์เม็ด กำลังการผลิตปีละ ๐.๒ ล้านตัน

๓. บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด เพิ่มกำลังการผลิตที่โรงงานท่าหลวง ปีละ ๐.๕ ล้านตัน ซึ่งโรงงานท่าหลวงนี้มีโครงการจะยุบกำลังการผลิตเก่าจำนวน ๐.๔ ล้านตัน ซึ่งมีการผลิตแบบเปียกลง ๐.๕ ล้านตัน ซึ่งส่วนที่ยุบลงนี้จะเปลี่ยนกรรมวิธีการผลิตเป็นแบบแห้ง และจะขยายกำลังการผลิตเป็น ๐.๖ ล้านตัน ซึ่งการยุบโรงงานนี้จะเริ่มทำในปี ๒๕๒๒

เป็นที่คาดกันว่าหลังจากปี ๒๕๒๕ แล้ว ความขาดแคลนจะหมดไปถ้าทุกอย่าง
ดำเนินตามโครงการที่วางไว้ และจะมีเหลือใช้ภายในประเทศในปี ๒๕๒๖ จึงเป็นที่หวัง
ว่าประเทศไทยจะกลับเป็นประเทศที่ส่งปุ๋ยซีเมนต์ออกขายต่างประเทศอีกครั้งหนึ่ง

ในด้านการต้องการใช้ปุ๋ยซีเมนต์ภายในประเทศนั้น สามารถหาตัวเลข
ได้จากผลรวมของปริมาณการผลิต หักด้วยปริมาณการส่งออก โดยตั้งข้อสมมุติว่าไม่มี
ปริมาณเหลืออยู่ในสต็อกปลายปี ถ้าในกรณีที่ต้องส่งปุ๋ยซีเมนต์เข้าก็จะรวมจำนวนนั้น
เป็นปริมาณของปุ๋ยซีเมนต์ที่ใช้ภายในประเทศ จากตัวเลขดังกล่าวจะพบว่าความ
ต้องการใช้ปุ๋ยซีเมนต์ภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยจะแสดงให้เห็น
ปริมาณการผลิต ปริมาณความต้องการภายในประเทศควบคู่กันไป (สำหรับตัวเลข
ปริมาณความต้องการ ปี ๒๕๒๓ และ ปี ๒๕๒๔ เป็นการประมาณขึ้นมาเพื่อให้เห็น
แนวโน้ม) ดังนี้

ปี	ปริมาณการผลิต	ปริมาณความต้องการ	ปริมาณที่เหลือ
๒๕๑๕	๓,๓๓๗.๗	๒,๗๘๕.๓	๕๕๒.๔
๒๕๑๖	๓,๗๐๕.๘	๓,๐๐๒.๒	๗๐๓.๖
๒๕๑๗	๓,๕๒๘.๓	๓,๑๒๗.๘	๔๐๐.๕
๒๕๑๘	๓,๕๕๘.๓	๓,๓๘๗.๕	๑๗๐.๘
๒๕๑๙	๔,๘๒๒.๐	๓,๘๘๖.๒	๙๓๕.๘
๒๕๒๐	๕,๐๒๒.๗	๔,๗๘๘.๖	๒๓๔.๑
๒๕๒๑	๕,๐๒๐	๕,๘๑๓	- ๓๘๓
๒๕๒๒	๕,๒๕๐	๖,๘๒๖	- ๑,๖๗๖
๒๕๒๓	๕,๕๓๐	๖,๘๐๐	- ๘๐๐
๒๕๒๔	๗,๗๐๐	๗,๕๐๐	๒๐๐

จะเห็นได้ว่าในช่วงปี ๒๕๑๖ - ๒๕๑๗ มีอัตราการเพิ่มปริมาณความต้องการ
เฉลี่ยร้อยละ ๖.๓ ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราค่า เนื่องจากเกิดวิกฤติการณ์น้ำมันเมื่อปลายปี
๒๕๑๖ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ มีผลทำให้การก่อสร้างทั้งภาครัฐบาลและเอกชน

อยู่ในสภาวะที่ซบเซา และหลังจากนั้นความต้องการใช้ปูนซีเมนต์ภายในประเทศมี
แนวโน้มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจเมื่อปลายปี
๒๕๐๕ ทำให้การก่อสร้างทั้งภาครัฐบาลและเอกชนขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะ
การก่อสร้างที่อยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติและการจัดสรรบ้านพักอาศัยของเอกชน
มีผลทำให้ความต้องการใช้ปูนซีเมนต์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากตัวเลขข้างล่างดังนี้

มูลค่าผลิตภัณฑ์ขั้นต้นของการก่อสร้าง

ราคาคงที่ (ปี ๒๕๐๕)

หน่วย: ล้านบาท

	๒๕๐๓	๒๕๐๔	๒๕๐๕	๒๕๐๖	๒๕๐๗	๒๕๐๘	๒๕๐๙
ภาคเอกชน	๘,๑๘๘	๓,๒๘๓	๓,๐๙๐	๓,๔๖๓	๘,๒๐๗	๘,๐๓๘	๘,๓๑๖
รอยละ	-	-๒๑.๓๗	-๖.๑๖	๑๒.๐๗	๒๑.๘๘	-๘.๑๑	๖.๘๘
ภาครัฐบาล	๒,๘๓๑	๒,๘๑๗	๒,๗๐๐	๒,๓๖๘	๑,๗๒๓	๒,๓๓๐	๒,๖๓๕
รอยละ	-	๓.๐๘	-๓.๘๘	-๑๒.๒๖	-๒๗.๒๗	๓๕.๒๓	๑๓.๐๘
รวมมูลค่าเพิ่ม	๑๑,๐๑๙	๖,๑๐๐	๕,๗๙๐	๕,๘๓๑	๙,๙๓๐	๑๐,๓๖๘	๑๐,๙๕๑
รอยละ	-	-๑๑.๕๓	-๖.๖๗	๐.๗๓	๑๖.๖๘	๗.๓๒	๘.๒๖

ที่มา - รายได้ประชาชาติของประเทศไทย ฉบับ ๒๕๐๙

สำหรับปี ๒๕๐๙ เป็นการประมาณการ

ในปี ๒๕๒๐ รัฐบาลประกาศให้มีการส่งเสริมการลงทุนตั้งหรือขยายโรงงานปูนซีเมนต์
และประกาศส่งเสริมอีกครั้งหนึ่งในปี ๒๕๒๒ ดังกล่าวแล้ว แต่กรมสามารถแก้ไขภาวะการ
ขาดแคลนได้ทันที่ เนื่องจากระยะเตรียมการก่อสร้างต้องอาศัยเวลาหลายปี นอก
จากนั้นยังต้องอาศัยเงินลงทุนจำนวนมาก ใช้เวลาก่อสร้างโรงงานค่อนข้างนาน ใน
แง่ผู้ลงทุนนั้นการคืนทุนต้องอาศัยเวลานานเช่นกัน คาดว่าโรงงานที่ขยายใหม่นี้จะเริ่ม
ผลิตได้ในปี ๒๕๒๓, ๒๕๒๔, ๒๕๒๕, ๒๕๒๖ ตามลำดับ ดังนั้นในช่วงปี ๒๕๒๐ ซึ่งได้
มีแนวโน้มว่าจะเกิดการขาดแคลนปูนซีเมนต์ภายในประเทศ รัฐบาลจึงสั่งห้ามส่งปูนซีเมนต์
ออกนอกประเทศ ตั้งแต่วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๐ เป็นต้นมา เมื่อถึงปี ๒๕๒๑ ปรากฏว่า

ปูนซีเมนต์ที่ผลิตได้ในประเทศไทยไม่พอแก่การบริโภคภายในประเทศ จำเป็นต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศเพื่อแก้ภาวะการขาดแคลนนั่น ซึ่งในปีนั้นมีการสั่งเข้าจำนวน ๓๘๓,๐๐๐ ตัน ในราคานำเข้าตันละ ๑,๒๐๐.๐๐ บาท และในปี ๒๕๒๒ ต้องสั่งเข้ามาอีก ๑,๐๗๖,๐๐๐ ตัน สำหรับปี ๒๕๒๓ คาดว่าจะสั่งเข้ามาเพียง ๕๐๐,๐๐๐ ตัน เนื่องจากในปี ๒๕๒๓ กำลังการผลิตที่ขยายเพิ่มขึ้นที่สูงส่ง สามารถผลิตปูนซีเมนต์ออกสู่ตลาดได้ในปีนี้ ทำให้ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นจำนวน ๒๕๐,๐๐๐ ตัน จึงทำให้ปริมาณนำเข้าลดลง (กรณีความต้องการเพิ่มขึ้นตามปกติ) และในปี ๒๕๒๕ จะมีปูนซีเมนต์เพียงพอแก่การใช้ภายในประเทศ เนื่องจากสามารถผลิตทดแทนได้แล้ว และในปี ๒๕๒๖ ประเทศไทยจะเป็นประเทศส่งสินค้าปูนซีเมนต์ไปขายต่างประเทศอีกด้วย เคยเป็นมาแล้วในอดีต ถ้าไม่มีปัญหาต้นทุนและนโยบายค่านาการค้าของรัฐบาลมาเป็นอุปสรรคขัดขวางอีก

ความเป็นมาของการควบคุมราคา

ตลาดการค้าปูนซีเมนต์ในประเทศไทยเป็นไปในลักษณะของผู้ขายน้อยราย (Oligopoly) ดังนั้น การกำหนดราคาจำหน่ายปูนซีเมนต์จึงขึ้นอยู่กับผู้ผลิตเป็นสำคัญ แต่ถึงอย่างไรก็ตามในช่วงระยะก่อนปี ๒๕๐๖ ราคาจำหน่ายปลีกปูนซีเมนต์ในประเทศไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ราคาค่าเงินไปตามกลไกของตลาด ถึงแม้ว่าระดับราคาวัสดุก่อสร้างชนิดอื่น ๆ เช่น เหล็กเส้น ไม้ อุปกรณ์การก่อสร้างอื่น ๆ ตลอดจนแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จนกระทั่งในปี ๒๕๐๖ เกิดวิกฤติการณ์น้ำมันเกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมปูนซีเมนต์เป็นอย่างมาก ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้น บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่และเป็นผู้นำในการกำหนดราคามีโอกาสทนต่อภาวะต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้นได้ จึงประกาศเพิ่มราคาปูนซีเมนต์ทุกชนิดระหว่างร้อยละ ๑๐.๗ - ๑๒.๕ ในปลายปีนั้นเอง หลังจากนั้นไม่นานผู้ผลิตอีก ๒ ราย ก็ประกาศขึ้นราคาตาม ทำให้ราคาจำหน่ายปลีกปูนซีเมนต์ชนิดต่าง ๆ ถีบตัวสูงขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับความต้องการในต่างประเทศมีมาก หอการค้าในประเทศจึงเริ่มกักตุนไว้ เพื่อหวังแก่งกำไร จึงทำให้สถานการณ์ต้องเลวร้ายลงไปอีก รัฐบาลพิจารณาแล้วเห็นว่า

เหตุการณ์เช่นนี้จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน ดังนั้น กระทรวงพาณิชย์ โดยคณะกรรมการกลางป้องกันการค้ากำไรเกินควร จึงประกาศควบคุมราคาจำหน่ายปลีกปูนซีเมนต์ขึ้นเป็นครั้งแรก ตามประกาศฉบับที่ ๔๐ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓ ดังนี้

ปูนซีเมนต์ตราเสือ	ตรานกอินทรี	ตรางูเห่า	ราคาต่อถุง	๒๗ บาท	ราคาต่อตัน	๕๔๐ บาท
ตราช่าง	ตราพญานาคสีเขียว		"	๒๔ "	"	๕๒๐ "
ตราเพชร			"	๓๐ "	"	๖๐๐ "
ตราพญานาคสีแดง			"	๓๐ "	"	๖๒๐ "
ตราเอราวัณ			"	๓๒ "	"	๖๔๐ "

ซึ่งราคาก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓ จะเป็นดังนี้ (ราคาต่อตัน)

ตราเสือ ราคา ๕๐๐ บาท ตราช่าง ราคา ๕๒๐ บาท ตราเอราวัณ
ราคา ๕๒๐ บาท ตรางูเห่า ราคา ๕๒๐ บาท ตราพญานาคสีเขียว ราคา ๕๗๐ บาท
ตราพญานาคสีแดง ราคา ๖๐๐ บาท ตรานกอินทรี ราคา ๕๒๐ บาท ตราเพชร ราคา
๕๗๐ บาท

ในขณะนั้นราคาส่งปูนซีเมนต์ออกนอกสูงกว่าราคาควบคุมภายในประเทศมาก ผู้ผลิตจึงเร่งดำเนินการส่งออกมากขึ้นเพื่อนำรายได้มาชดเชยกับราคาภายในประเทศ จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดวิกฤตการณ์ด้านการค้าปูนซีเมนต์ในประเทศอีก กระทรวงพาณิชย์จึงออกประกาศฉบับที่ ๔๒ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๑๓ กำหนดว่าผู้ใดจะส่งปูนซีเมนต์ออก ต้องได้รับหนังสืออนุญาตจากกระทรวงพาณิชย์ก่อนและจำกัดปริมาณการส่งออกให้ได้ไม่เกินร้อยละ ๒๐ ของผลผลิตในแต่ละเดือน ทำให้ภาวะการค้าปูนซีเมนต์ในประเทศคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น เมื่อผู้ผลิตถูกทางราชการควบคุมราคาจำหน่ายในประเทศประกอบกับถูกลดโควตาการส่งออกเช่นนี้ ทำให้ผู้ผลิตต้องเรียนต่อกระทรวงพาณิชย์ให้ปรับปรุงราคาจำหน่ายปูนซีเมนต์ให้สูงขึ้น และขอให้ยกเลิกการควบคุมราคาจำหน่ายปลีกด้วย โดยอ้างเหตุผลว่าต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก กระทรวงพาณิชย์ได้หิบบกขอเรียกร้องนี้ขึ้นพิจารณารายละเอียดของรายการค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ประกอบเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตปูนซีเมนต์ อันได้แก่

น้ำมันเตา ค่าไฟฟ้า ค่าแรงงาน และค่าวัสดุคืบ แต่เมื่อเปรียบเทียบราคาควบคุม
ในขณะนั้นแล้วเห็นว่า การจำหน่ายราคาคงกล่าววิธีนี้ยังมีกำไรพอสมควร จึงไม่
ได้ปรับราคาขายปลีกให้สูงกว่าราคาควบคุม แต่ทางราชการก็ให้ความช่วยเหลือ
โดยลดภาษีการค้าและภาษีเทศบาลลงจากร้อยละ ๕.๕ เหลือ ๑.๖๕ ตั้งแต่วันที่
๓ ธันวาคม ๒๕๑๗

ในปี ๒๕๑๘ ภาวะการขาดแคลนปูนซีเมนต์ในประเทศไทยดำเนินอย่าง
รุนแรงต่อไป พอล่าได้ฉวยโอกาสกักตุนเพื่อเก็งกำไรทำความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน
โดยทั่วไป นอกจากนั้นโรงงานได้หยุดดำเนินการผลิตบางส่วนโดยอ้าง เหตุผลว่า
หยุดเครื่องเพื่อซ่อมแซมประจำปี ทำให้ปริมาณการผลิตเมื่อเทียบกับการผลิตในปี
๒๕๑๗ แล้ว เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงอย่างมาก คือเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ ๐.๕ ประกอบ
กับความต้องการใช้ปูนซีเมนต์เพื่องานก่อสร้างปัจจัยขั้นพื้นฐานของเศรษฐกิจของ
นโยบายย่นเงิน ๒,๕๐๐ ล้านบาท สู่สภาพ่าบลด ภาวะความขาดแคลนไม่มีที่ท่าว่าจะ
คลี่คลายลงได้ ดังนั้น ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๑๘ กระทรวงพาณิชย์จึงได้เชิญผู้ผลิต
ทั้งสามรายมาชี้แจงและขอความร่วมมือให้ดำเนินการผลิตปูนซีเมนต์ให้เต็มกำลัง
การผลิต เพื่อให้สามารถสนองความต้องการภายในประเทศอย่างเพียงพอ และ
ตั้งราคาภายในให้ต่ำลง ซึ่งผู้ผลิตได้มีหนังสือยืนยันว่าพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ
กับกระทรวงพาณิชย์ โดยยินดีที่จะให้ทางราชการใช้มาตรการ ๓ ประการ ดังนี้คือ

๑. ถ้าหากราคาจำหน่ายปูนซีเมนต์ในช่วงระยะเวลาที่กำหนดใน
ของตลาดยังไม่มีที่ท่าว่าจะลดลงแล้ว ก็ขอให้ทางราชการประกาศลดอัตราค่า
ปูนซีเมนต์ เพื่อให้ปูนซีเมนต์จากต่างประเทศสามารถเข้ามาจำหน่ายแข่งขันใน
ประเทศได้

๒. ควบคุมการส่งออก

๓. ควบคุมปริมาณการผลิตและการจำหน่ายทันที

จากขอตกลงดังกล่าว กระทรวงพาณิชย์ได้ยืนยันกับผู้ผลิตทั้งสามรายว่า

จะปรับราคาจำหน่ายปลีกให้สูงขึ้นจากเดิมอีก แต่ขอให้รออีกระยะหนึ่ง และในที่สุดกระทรวงพาณิชย์โดยคณะกรรมการกลางป้องกันการค้ากำไรเกินควรได้ออกประกาศฉบับที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๐๒ ปรับราคาจำหน่ายปลีกปูนซีเมนต์จากเดิมที่ประกาศไว้ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓ ดังนี้

ตราเสือ ตรานกอินทรีบี ตรารุงเห่า	ราคาถุงละ ๒๕ บาท	ราคาตันละ ๔๖๐ บาท
ตราช้าง ตราทูนาภาคสี่เขียว	" ๓๒ "	" ๖๔๐ "
ตราเพชร	" ๓๒ "	" ๖๔๐ "
ตราทูนาภาคสี่แดง	" ๓๒ "	" ๗๒๐ "
ตราเอราวัณ	" ๓๒ "	" ๗๒๐ "

ตามประกาศข้างตน คณะกรรมการกลางป้องกันการค้ากำไรเกินควรได้กำหนดเงื่อนไขให้บริษัททั้งสามรายปฏิบัติดังนี้

๑. โรงงานผลิตปูนซีเมนต์จะต้องให้การรับรองว่าจะดำเนินการผลิตอย่างเต็มที่ตามกำลังการผลิตที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถสนองความต้องการใช้ภายในประเทศได้เพียงพอ
๒. ต้องกระจายการจำหน่ายปูนซีเมนต์ในท้องตลาดให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง
๓. ต้องดำเนินการควบคุมราคาจำหน่ายให้เป็นไปตามที่ทางการกำหนด

ในปี ๒๕๐๔ อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ยังคงเผชิญกับปัญหานานัปการ ทั้งทางด้านต้นทุนการผลิตซึ่งดิบตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว แตรระดับราคาจำหน่ายกลับถูกควบคุมโดยรัฐบาล นอกจากนี้ ในช่วงต้นเดือนมีนาคม ๒๕๐๔ หน่วยงานบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด นักหยุดงานขอให้เพิ่มเงินค่าสวัสดิการและค่าครองชีพ ความปั่นป่วนในตลาดปูนซีเมนต์แผ่กระจายไปทั่วและทวีความรุนแรงขึ้นระหว่างปลายเดือนธันวาคม ๒๕๐๒ ถึงต้นเดือนมกราคม ๒๕๐๔ ผู้ใช้ต้องซื้อปูนซีเมนต์ในตลาดมีค่าสูงกว่าราคาปกติถึงตันละ ๑๕๐ - ๒๐๐ บาท รัฐบาลได้หามาตรการหลายด้านมาแก้ไข เช่น ตั้งคณะกรรมการศึกษาข้อมูล

ออกตรวจสอบร้านค้า และมีประกาศฉบับที่ ๐๐๕/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๐๔ ให้เจ้าของหรือผู้ประกอบการของปูนซีเมนต์ทุกชนิดจำนวนตั้งแต่ ๑๐๐ ตัน (๕ ตัน) ขึ้นไป แจกปริมาณและสถานที่เก็บตอเจ้าพนักงานตามแบบที่ทางราชการกำหนดภายใน ๕ วัน สำหรับผู้อยู่ในกรุงเทพมหานคร และ ๗ วัน สำหรับผู้อยู่ในจังหวัดอื่น ส่วนครึ่งต่อไป ให้แจกทุก ๑๕ วัน และวันสิ้นเดือน และขอให้ผู้ผลิตนำสต็อกเพื่อการส่งออกประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ ตัน ระบายออกสู่ตลาด มาตรการดังกล่าวช่วยให้การขาดแคลนลดลง จากภาวะการขาดแคลนปูนซีเมนต์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้ผู้ผลิตจำต้องเสนอเรื่อง ให้ทางรัฐบาลพิจารณาปรับราคาจำหน่ายให้สูงขึ้น โดยอ้างว่าในช่วงระยะเวลา ๒ ปี ที่ผ่านมา ราคาน้ำมันเตาเพิ่มสูงขึ้นจากตันละ ๕๗๕ บาท ในปี ๒๕๐๓ เป็นตันละ ๑,๔๗๐ บาท ในปี ๒๕๐๔ หรือเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๑๕๕.๖๕ ค่าจ้างแรงงานและ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพิ่มสูงขึ้นทำให้ต้นทุนการผลิตปูนซีเมนต์สูงตามไปด้วย แม้ว่าทาง รัฐบาลจะได้เคยขึ้นราคาจำหน่ายมาแล้วถึงสองครั้งในปี ๒๕๐๓ และปี ๒๕๐๔ ก็ตาม ก็ยังไม่สามารถช่วยแก้ไขสถานการณ์ของผู้ผลิตได้มากนัก ในที่สุดรัฐบาลพิจารณาแล้ว เห็นว่าควรเพิ่มราคาจำหน่ายปลีกให้สูงขึ้นได้ จึงมีประกาศฉบับที่ ๐๐๖/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๐๔ เพิ่มราคาจำหน่ายปลีกปูนซีเมนต์ชนิดต่าง ๆ จากเดิมดังนี้

ตราเสือ	ตรานกอินทรี	ตรางูเห่า	ราคาตุงละ	๒๔.๕๐ บาท	ราคาต่อตัน	๕๗๐ บาท
ตราช่าง	ตราพญานาคสีเขียว	ตราเพชร	"	๓๔.๐๐ "	"	๖๔๐ "
ตราพญานาคสีแดง	ตราเอราวัณ	"	"	๓๖.๐๐ "	"	๗๒๐ "

ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๐๕ ภาวะความขาดแคลนและราคาสูงก็ยังคงเกิดขึ้นอีก โดยบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ได้เสนอให้ทางราชการปรับราคาปูนซีเมนต์ให้สูงขึ้นอีก โดยอ้างเหตุผลว่าราคาปูนซีเมนต์ส่งออกตกต่ำ ทำให้บริษัทต้องขาดทุนประมาณ ตันละ ๕๐ บาท แม้ว่าผู้ผลิตจะกำไรจากการขายภายในประเทศประมาณ ตันละ ๑๕ บาท ก็ไม่สามารถชดเชยกับการส่งออกที่ขาดทุนนี้ได้ นอกจากนั้นถ้าหากผู้ผลิตไม่ส่งออกก็จะต้องลดการผลิต ซึ่งจะทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้นอย่างแน่นอน ในการพิจารณาเพิ่มราคาควบคุมอีกนั้น ทางกระทรวงอุตสาหกรรมได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้พิจารณาปรับปรุงราคาใหม่ โดยมีความเห็นว่า

๑. อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์เป็นกิจการที่ต้องลงทุนสูงมาก หากมีรายได้ไม่เพียงพอต่อเลิกกิจการ

๒. การที่กิจการปูนซีเมนต์ต้องขาดทุน ทำให้สถาบันการเงินไม่มั่นใจที่จะสนับสนุนทางการเงินเพื่อการขยายกำลังการผลิต ทำให้กระทบกระเทือนโครงการขยายกำลังการผลิตในอนาคต และอาจจะเกิดปัญหาความขาดแคลนขึ้นได้

๓. การปรับราคาปูนซีเมนต์ให้สูงขึ้น นอกจากจะช่วยแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้แล้ว ยังเป็นการแสดงออกของรัฐบาลในการกำหนดแนวทางอุตสาหกรรมนี้ในอนาคต ทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนี้มั่นใจในนโยบายส่งเสริมการลงทุนและการพัฒนาอุตสาหกรรมของรัฐบาล

จากการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีตามข้อเสนอนี้ จึงมีมติให้คณะกรรมการกลางป้องกันการค้ากำไรเกินควร เพิ่มราคาควบคุมจำหน่ายปูนซีเมนต์เพิ่มขึ้นอีกดูละ ๓ บาท หรือตันละ ๖๐ บาท เท่ากันทุกชนิด หรือเพิ่มขึ้นอีกประมาณร้อยละ ๔.๓ - ๑๐.๕ ตามประกาศฉบับที่ ๑๐๗ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๕ ดังนี้

ตราเสือ	ตรานกอินทรี	ตรางูเห่า	ราคาดูละ	๓๑.๕๐ บาท	ราคาตันละ	๖๓๐ บาท
ตราช่าง	ตราพญานาคสีเขียว	ตราเพชร	"	๓๗.๐๐ "	"	๗๕๐ "
ตราพญานาคสีแดง	ตราเอราวัณ	"	"	๓๕.๐๐ "	"	๗๔๐ "

ภายหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงราคาครั้งใหม่นี้แล้ว การค้าปูนซีเมนต์เริ่มคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นเป็นลำดับ จากรายงานงบดุลประจำปี ๒๕๑๕ ของผู้ผลิตปรากฏว่า บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ใ้กำไรสุทธิประมาณ ๑๐๓.๗ ล้านบาท จากที่เคยขาดทุน ๓.๑ ล้านบาท ในปี ๒๕๑๔ บริษัท ชลประทานซีเมนต์ จำกัด ใ้กำไรสุทธิประมาณ ๒.๖ ล้านบาท และ บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด ใ้กำไรสุทธิประมาณ ๒๓.๔ ล้านบาท

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านระดับราคา ปัญหาความขาดแคลน ฯลฯ นับตั้งแต่ปลายปี ๒๕๑๖ เป็นต้นมา เริ่มคลี่คลายไปในแนวทางที่ดีขึ้นจนกระทั่ง

ในปี ๒๕๒๐ กล่าวได้ว่าการค้าปูนซีเมนต์ในประเทศเริ่มราบรื่นขึ้นอย่างน่าพอใจ แต่ยังมีปัญหาอยู่บ้างซึ่งรัฐบาลจะสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด ปัญหาดังกล่าวก็คือ ปัญหาเรื่องระดับราคาจำหน่ายในประเทศ ซึ่งจะต้องเพิ่มสูงขึ้นไปอีกคราใดที่ระดับราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและต้นทุนการผลิตตลอดจนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างไม่รู้ที่สิ้นสุด ประกอบกับการควบคุมราคาจำหน่ายปูนซีเมนต์ในประเทศตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ เป็นต้นมา ทำให้ผู้ผลิตได้รับผลตอบแทนไม่คุ้มทุน นับเป็นเหตุผลประการสำคัญยิ่งที่ทำให้การขยายตัวของอุตสาหกรรมประเภทนี้ของหยุดชะงักลงโดยสิ้นเชิง จึงทำให้ในระยะตั้งแต่กลางปี ๒๕๒๑ เป็นต้นมา ประเทศไทยจำเป็นต้องนำปูนซีเมนต์เข้ามาเพื่อคลี่คลายปัญหาความขาดแคลน ดังนั้น ปัญหาจึงมีว่าเราจะจัดสรรปูนซีเมนต์นำเข้าจากต่างประเทศอย่างไร และการปรับปรุงราคาภายในให้สัมพันธ์กับราคานำเข้า ซึ่งแน่นอนเหลือเกินว่าจะต้องมีปัญหา รัฐบาลก็จำเป็นต้องพิจารณาแก้ไขโดยรอบคอบต่อไป

ตลอดปี ๒๕๒๐ ภาวะความขาดแคลนปูนซีเมนต์ อาจกล่าวได้ว่า ไม่เกิดขึ้นเลย เพราะทางการอนุมัติให้ขึ้นราคาจำหน่ายปลีกรปูนซีเมนต์ถึง ๒ ครั้ง โดยให้ขึ้นราคาขายปลีกรถละ (๕๐ กก.) ๑ บาท หรือตันละ ๒๐ บาท ทั้ง ๒ ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๒๐ และครั้งที่สองเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๐ ดังนั้น ราคาจำหน่ายปลีกรปูนซีเมนต์ชนิดต่าง ๆ จึงเป็นดังนี้

	๒๔ มี.ค. ๒๐		๖ ก.ย. ๒๐	
	รถละ	ตันละ	รถละ	ตันละ
ตราเสือ ตรานกอินทรี ตรางูเห่า	๓๒.๕๐	๒๕๐	๓๓.๕๐	๒๗๐
ตราช้าง ตราพญานาคสีเขียว ตราเพชร	๓๔.๐๐	๒๖๐	๓๕.๐๐	๒๘๐
ตราพญานาคสีแดง ตราเอราวัณ	๔๐.๐๐	๔๐๐	๔๑.๐๐	๔๒๐

อนึ่ง ตามประกาศของคณะกรรมการกลางป้องกันการการค้าใด ๆ เกินควรมูลค่าที่ ๑๒๑ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๒๐ ได้กำหนดให้ปูนซีเมนต์เป็นสินค้าที่ต้องแจ้งต้นทุนการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย ราคาขายส่ง ราคาขายปลีก ทุก ๆ ๓ เดือน

และในทางปฏิบัติการขึ้นราคาปูนซีเมนต์ทุกครั้ง จะต้องได้รับความเห็นชอบจาก
กระทรวงพาณิชย์ก่อน

สำหรับปี ๒๕๒๐ ความต้องการใช้ปูนซีเมนต์ในประเทศไทยยังคงเพิ่มสูงขึ้น
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะ ๒ ไตรมาสแรกของปีนี้ การก่อสร้างยังคงขยายตัว
เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเป็นช่วงฤดูแล้ง ประกอบกับโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจชนบท
ซึ่งรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อโครงการนี้ถึง ๑,๖๐๐ ล้านบาท อุปสงค์ปูนซีเมนต์
จึงเพิ่มขึ้นจนเกิดความวิตกว่าจะเกิดความขาดแคลนและราคาจะสูงขึ้น ทางราชการ
ได้ขอรองผู้ผลิตให้เร่งดำเนินการผลิตอย่างสุดความสามารถ และได้ขอรองไม่ให้
ผู้ผลิตขึ้นราคาจำหน่าย ฝ่ายผู้ผลิตก็สนองตอบนโยบายของรัฐบาลด้วยดี

อย่างไรก็ตาม ทางราชการได้พิจารณาร่วมกับผู้ผลิตทั้งสามรายแล้วเห็น
ล่วงหน้าว่า ปัญหาความขาดแคลนปูนซีเมนต์ในประเทศไทยจะเริ่มขาดแคลนตั้งแต่
กลางปี ๒๕๒๐ เป็นต้นไป และคาดว่าจะมีประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ - ๔๕๐,๐๐๐ ตัน
เพื่อบรรเทาภาวะขาดแคลนให้คลี่คลายไปในแนวทางที่ดีขึ้น ทางราชการจึงมอบหมาย
ให้ผู้ผลิตทั้งสามรายโดยการนำของ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ทำสัญญาซื้อปูนซีเมนต์
จากไต้หวันจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ ตัน โดยจะสามารถส่งมอบให้เสร็จสิ้นภายในสิ้นปีนี้
ในราคาตันละ ๓๔.๒๕ เหรียญ สรอ. (ประมาณ ๒๔๕ บาท) แต่เมื่อรวมค่าขนส่ง
และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้ว ตกประมาณตันละ ๐,๒๐๐ บาท ซึ่งสูงกว่าราคาจำหน่าย
ภายในประเทศถึงตันละประมาณ ๔๕๒ บาท ทางราชการจึงอนุมัติให้ขึ้นราคาภายใน
อีกตันละ ๒๐ บาท โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๐ เพื่อเป็นการชดเชย
ภาวะขาดทุนจากการนำเขาดังกล่าว ทางไต้หวันได้จัดส่งปูนซีเมนต์มาให้ไทยตามสัญญา
จนถึงปลายเดือนพฤษภาคมมีปริมาณ ๔๐,๐๐๐ ตัน แต่แล้วสถานการณ์การค้าปูนซีเมนต์
ในตลาดโลกก็เปลี่ยนไป ความต้องการปูนซีเมนต์ในประเทศต่าง ๆ ทั้งประเทศผู้ผลิต
และผู้ใช้ต่างเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะประเทศในตะวันออกกลางมีความต้องการปูนซีเมนต์
สูงมาก เพราะกิจการก่อสร้างกำลังขยายตัวอย่างมาก ประเทศผู้ส่งออกจึงต่างพากัน
ส่งปูนไปยังตะวันออกกลางอย่างไม่ขาดสาย ทำให้การผลิตขยายตัวไม่ทันจึงเกิดความ
ขาดแคลนขึ้น ทางไต้หวันได้ประสบกับปัญหาความขาดแคลนขึ้นภายในประเทศเช่นกัน

จึงระงับการส่งปูนซีเมนต์จำนวนที่เหลือตามสัญญาที่ได้ทำไว้กับประเทศไทยทันที เมื่อไต้หวันระงับการส่งปูนซีเมนต์ให้โดยกระทันหัน เช่นนี้ความขาดแคลนปูนซีเมนต์ในประเทศไทยจึงทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น กระทรวงพาณิชย์จึงเร่งให้ผู้นับลิกปูนซีเมนต์ทั้งสามรายระดมสั่งซื้อจากประเทศอื่น ๆ เข้ามาอีก ๓๐๐,๐๐๐ ตัน โดยทำสัญญาสั่งซื้อจากสิงคโปร์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น และไต้หวัน จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ ตัน, ๖๐,๐๐๐ ตัน, ๕๐,๐๐๐ ตัน และ ๖๐,๐๐๐ ตัน ตามลำดับ (เป็นที่น่าสังเกตว่าไทยยังคงทำสัญญาซื้อจากไต้หวันอีก ทั้ง ๆ ที่การสั่งซื้อคราวแรกทางไต้หวันไม่สามารถส่งมอบให้ครบตามสัญญา) และระดับราคาสั่งซื้อใหม่ตกประมาณตันละ ๑,๕๐๐ บาท (ราคา ซี.ไอ.เอฟ.) ซึ่งสูงกว่าราคาจำหน่ายในประเทศประมาณ ๑ เท่าตัว (ราคาเฉลี่ยปูนซีเมนต์ในประเทศทุกชนิดเมื่อต้นปี ๒๕๒๐ ตกประมาณตันละ ๗๗๖ บาท) ดังนั้นทางกระทรวงพาณิชย์จึงประกาศขึ้นราคาจำหน่ายปลีกปูนซีเมนต์ในประเทศขึ้นไปอีกดูละ ๓ บาท หรือตันละ ๖๐ บาท โดยใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๒๐ เป็นต้นไป

อนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๐ คณะกรรมการกลางป้องกันการค้ากว่าไรเกินควร ได้ประกาศควบคุมราคาจำหน่ายปลีกปูนซีเมนต์ชั้นสูงโดยกำหนดให้ปูนซีเมนต์ตราเสือ ตรานกอินทรี และตรางูเห่า ห้ามจำหน่ายเกินดูละ ๓๕.๕๐ บาท (ตันละ ๗๕๐ บาท) ปูนซีเมนต์ตราช้าง ตราตฤณาคสีเขียว ตราเพชร และตราดอกจิก ดูละ ๕๕.๒๕ บาท (ตันละ ๙๐๕ บาท)

ในปี ๒๕๒๒ ได้มีการปรับราคาขึ้นอีก ๓ ครั้ง คือในวันที่ ๑๕ มกราคม, วันที่ ๒๗ มิถุนายน และวันที่ ๑๕ สิงหาคม ตามลำดับดังนี้

ครั้งที่ ๑

ตราเสือ	ตรางูเห่า	ตรานกอินทรี	ราคาดูละ	๕๒.๕๐ บาท	ราคาตันละ	๘๕๐ บาท
ตราช้าง	ตราตฤณาคสีเขียว	ตราเพชร	"	๕๕.๒๕ "	"	๘๖๕ "
ตราตฤณาคสีแดง	ตราเอราวัณ	"	"	๕๕.๐๐ "	"	๘๖๐ "

ครั้งที่ ๒

ตราเสือ	ตรางูเห่า	ตราพญานาคสีแสด	ราคาถุงละ	๕๔.๕๐ บาท	ราคาตันละ	๒๕๐ บาท
ตราช้าง	ตราพญานาคสีเขียว	ตราเพชร	"	๕๐.๒๕ "	"	๑,๐๐๕ "

ครั้งที่ ๓

ตราเสือ	ตรางูเห่า	ตรานกอินทรี	ราคาถุงละ	๕๐.๕๐ บาท	ราคาตันละ	๑,๐๓๐ บาท
ตราช้าง	ตราพญานาคสีเขียว	ตราเพชร	"	๕๔.๙๕ "	"	๑,๐๙๕ "

ประกาศวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๒ เป็นการขึ้นราคาครั้งที่ ๒ ในปี ๒๕๒๒ นี้ เลิกควบคุมราคาขายปลีกสูงสุดของปูนซีเมนต์พอร์ตแลนด์แข็งแรง ซึ่งได้แก่ ปูนซีเมนต์ตราเอราวัณ ตราพญานาคสีแสด

ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ ปรากฏว่าต้นทุนการผลิตปูนซีเมนต์ได้เพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน และไฟฟ้า บริษัทผู้ผลิตทั้งสามราย จึงได้ทำเรื่องขอปรับราคาจำหน่ายปลีกปูนซีเมนต์ให้สูงขึ้น ซึ่งมีฉะนั้นแล้วบริษัทผู้ผลิตจะต้องประสบกับการขาดทุนจากการขายตามราคาที่กำหนดเดิมนั้น หลังจากคณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด ได้พิจารณาข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้ผลิตเสนอมาแล้ว ได้มีมติให้ปรับราคาจำหน่ายปูนซีเมนต์เพิ่มขึ้น ดังนั้น ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๓ จึงมีประกาศให้ผู้จำหน่ายปูนซีเมนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำหน่ายตามราคาที่กำหนดดังนี้

๑. ปูนซีเมนต์ตราเสือ ตรางูเห่า ตรานกอินทรี ราคาจำหน่ายส่งมอบ ณ คลังสินค้าของผู้ผลิต เมตริกตันละ ๕๔๕ บาท ราคาจำหน่ายส่งมอบ ณ สถานที่ของผู้จำหน่ายส่ง (ตั้งแต่ ๑ เมตริกตันขึ้นไป) ถุงละ (๕๐ กก.) ๕๒.๙๕ บาท ราคาจำหน่ายปลีก ณ สถานที่ของผู้จำหน่ายถุงละ (๕๐ กก.) ๕๔.๕๐ บาท

๒. ปูนซีเมนต์ตราช้าง ตราพญานาคสีเขียว ตราเพชร ราคาจำหน่ายส่งมอบ ณ คลังสินค้าของผู้ผลิต เมตริกตันละ ๑,๐๔๕ บาท ราคาจำหน่ายส่งมอบ ณ สถานที่ของผู้จำหน่ายส่ง (ตั้งแต่ ๑ เมตริกตันขึ้นไป) ถุงละ (๕๐ กก.) ๖๓ บาท ราคาจำหน่ายปลีก ณ สถานที่ของผู้จำหน่ายถุงละ (๕๐ กก.) ๖๔.๙๕ บาท

จะเห็นว่า การกำหนดราคาครั้งนี้ได้เพิ่มการควบคุมขึ้นอีก ๒ จุด คือ ราคาคอม ๗ คลังกรุงเทพฯ และราคาขายส่ง ซึ่งคาดว่าจะเป็นผลดีต่อทางการที่ได้ควบคุมการจำหน่ายปูนซีเมนต์ไว้ดีกว่าเดิมยิ่งขึ้น

หลักการกำหนดราคาปูนซีเมนต์

ก่อนเกิดวิกฤติการณ์น้ำมันตอนปลายปี ๒๕๐๒ นั้น ภาวะการค้าปูนซีเมนต์เป็นไปโดยเสรี ราคาคงเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพประกอบกับปริมาณการผลิตปูนซีเมนต์มีเพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้นสถานการณ์ปูนซีเมนต์ในระบุนั้นจึงราบรื่นมาตลอด แต่หลังจากนั้นแล้ว ราคาน้ำมันได้เพิ่มสูงขึ้นมาตลอด และการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันเตาได้ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตปูนซีเมนต์โดยตรง บริษัทผู้ผลิตจึงต้องเพิ่มราคาให้สูงขึ้นเพื่อให้สัมพันธ์กับต้นทุนการผลิตที่ได้เพิ่มขึ้นเป็นระยะ ๆ จึงทำให้ราคาจำหน่ายปลีกปูนซีเมนต์สูงขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับในระบุนั้นความต้องการปูนซีเมนต์ในต่างประเทศมีมาก จึงทำให้มีการส่งออกเพิ่มมากขึ้น เหตุการณ์ดังกล่าวนี้ได้ออกให้เกิดมีการกักตุนปูนซีเมนต์เพื่อหวังเก็งกำไร การกระทำเช่นนี้ทำให้ระดับราคาปูนซีเมนต์ไหลตัวสูงขึ้นอย่างผิดปกติ สืบเนื่องมาจากภาวะการขาดแคลนปูนซีเมนต์ ซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำของผู้จำหน่ายปูนซีเมนต์ดังกล่าว รัฐบาลสมัยนั้นได้ตระหนักถึงปัญหานี้และได้ปล่อยให้สถานการณ์เป็นอยู่เช่นนี้ต่อไป จะทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเพิ่มมากยิ่งขึ้น รัฐบาลจึงได้เข้าควบคุมราคาโดยตรง โดยคณะกรรมการป้องกันการค้ากำไรเกินควรได้ออกประกาศฉบับที่ ๕๐ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๓ ประกาศควบคุมราคาจำหน่ายปลีกปูนซีเมนต์เป็นครั้งแรก และห้ามมิให้ขายเกินราคาที่กำหนด

ในการกำหนดราคาขายปลีกนั้น คณะกรรมการป้องกันการค้ากำไรเกินควรได้ใช้ข้อมูลด้านต้นทุนจากบริษัทผู้ผลิตทั้งสามราย แล้วนำมาวิเคราะห์ถัวเฉลี่ยเพื่อหาต้นทุนโดยถัวเฉลี่ย ในปี ๒๕๐๒ ต้นทุนการผลิตปูนซีเมนต์ของทั้งสามบริษัทโดยเฉลี่ยต้นทุนประมาณตันละ ๓๕๐ - ๔๕๐ บาท และจากการที่ราคาน้ำมันดิบสูงขึ้นในปี ๒๕๐๒ เป็นต้นมา จึงทำให้ต้นทุนถัวเฉลี่ยของปูนซีเมนต์ในปี ๒๕๐๔ เพิ่มขึ้นจากเดิมเป็นประมาณ

ตั้งแต่ ๔๖๐ - ๖๓๐ บาท และในปี ๒๕๒๐ ต้นทุนเฉลี่ยของปูนซีเมนต์เป็นประมาณ
ตั้งแต่ ๕๖๐ - ๗๗๐ บาท ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของปูนซีเมนต์ เพื่อเห็นต้นทุนการผลิตปูนซีเมนต์
โคซิคเจน จึงได้ยกตัวอย่างส่วนประกอบต้นทุนการผลิตปูนซีเมนต์คอกัน ดังต่อไปนี้

ตัวเลขต้นทุนการผลิตปูนซีเมนต์ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ของบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด

รายการ	ผสม (ตราเสือ)		พอร์ตแลนด์ (ตราช้าง)	
	บาท	เปอร์เซ็นต์	บาท	เปอร์เซ็นต์
ต้นทุนผันแปร				
น้ำมันเตา	๒๖๘.๐๖	๕๐.๓๕	๓๔๘.๘๒	๕๐.๘๔
ไฟฟ้า	๕๕.๘๒	๗.๕๖	๖๒.๕๖	๗.๒๘
วัสดุคืบ	๑๘.๕๐	๒.๘๖	๑๕.๓๕	๑.๗๘
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการผลิต	๕๑.๑๕	๗.๘๐	๔๖.๒๗	๖.๖๗
ค่าแรงงาน	๓๘.๑๘	๕.๒๓	๕๐.๗๖	๕.๘๓
ค่าอุ้งกระดาษ	๕๗.๕๐	๘.๗๗	๕๖.๘๖	๖.๖๕
รวมต้นทุนผันแปร	๕๗๘.๘๗	๗๒.๕๗	๖๖๑.๖๒	๗๒.๕๕
ต้นทุนคงที่				
ค่าเสื่อมราคา	๕๗.๖๘	๗.๓๐	๖๓.๖๐	๗.๕๓
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการบริหาร	๕๕.๑๕	๗.๓๖	๖๘.๑๘	๗.๕๐
ค่าใช้จ่ายในการบริหารทั่วไป	๓๕.๕๐	๕.๕๓	๔๗.๕๕	๕.๕๕
ค่าใช้จ่ายในด้านการเงิน	๕๕.๗๖	๖.๘๕	๕๘.๖๗	๖.๘๗
รวมต้นทุนคงที่	๑๙๘.๐๙	๒๗.๐๔	๒๓๘.๐๐	๒๗.๐๕
รวมต้นทุนผลิต	๗๗๖.๙๖	๑๐๐.๐๐	๙๐๐.๖๒	๑๐๐.๐๐

ที่มา : กรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์

จากการศึกษาในด้านต้นทุนการผลิตปูนซีเมนต์ จะเห็นว่ากรรมวิธีการผลิตได้
แบ่งออกเป็น ๓ วิธี อันได้แก่ กรรมวิธีการผลิตแบบเปียก (Wet Process) แบบแห้ง

(Dry Process) และแบบหมาด (Semidry Process) ซึ่งแต่ละกรรมวิธีการผลิตนั้น จะมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตแตกต่างกันไป กรรมวิธีการผลิตแบบแห้งก่อให้เกิดต้นทุนต่ำสุด กรรมวิธีแบบเปียกก่อให้เกิดต้นทุนสูงสุด เพราะต้นทุนเกี่ยวกับน้ำมันสูงมากกว่าวิธีอื่น ๆ ดังนั้น โรงงานผลิตปูนซีเมนต์จึงได้เปลี่ยนแปลงมาใช้กรรมวิธีแบบแห้ง ในปัจจุบันจึงมีบางโรงงานเท่านั้นที่ยังคงใช้กรรมวิธีแบบเปียก เช่น โรงงานที่บางซื่อ ของบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด เป็นต้น

ในการกำหนดราคาขายปลีกครั้งแรกนั้น คณะกรรมการป้องกันการค้ากำไรเกินควร ได้มีหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคา ดังนี้

		หน่วย : ตัน
ต้นทุนการผลิตตัวเฉลี่ย		XX
<u>บวก</u> ภาษีสรรพสามิต	XX	
ภาษีการค้า (๕.๕% ของราคาโรงงาน)	<u>XX</u>	<u>XX</u>
ต้นทุนหลังภาษีสรรพสามิตและภาษีการค้า		XX
<u>บวก</u> กำไร ตามสมควร (ผลตอบแทน)		<u>XX</u>
ราคา ณ โรงงาน		XX
<u>บวก</u> ค่าขนส่ง		<u>XX</u>
ราคา ณ คลัง กรม.		XX
<u>บวก</u> ค่าขนส่ง, ค่าดำเนินการ เอเยนต์	XX	
ค่าดำเนินการร้านค้าปลีก	<u>XX</u>	<u>XX</u>
ราคาขายปลีกที่ควบคุม	บาท / ตัน	XX
ราคาขายปลีกที่ควบคุม	บาท / ถุง	XX

ดังนั้นราคาควบคุมตามที่ปรากฏในประกาศ จึงเป็นดังนี้

ชนิดของปูนซีเมนต์	ถุง	ตัน
ตราเสือ ตรานกอินทรี ตรารูเห่า	๒๗	๕๕๐
ตราช่าง ตราหุณานาคสีเขียว	๒๘	๕๕๐
ตราเพชร	๓๐	๖๐๐
ตราหุณานาคสีแดง	๓๑	๖๒๐
ตราเอราวัณ	๓๒	๖๕๐

นับตั้งแต่ได้ประกาศควบคุมราคาขายปลีกปูนซีเมนต์เป็นครั้งแรกเป็นต้นมา ได้มีการขอปรับราคาเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ทั้งนี้ ในการเปลี่ยนแปลงราคาควบคุมขายปลีก จึงเป็นการปรับราคาเพื่อชดเชยต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น โดยมีค่าหนึ่งถึงอีกรายลดตอบแทน(ถ้าไร ตามสมควร)ที่ผู้ผลิตควรจะได้รับ จนกระทั่งในปลายปี ๒๕๒๐ ได้เกิดวิกฤตการณ์เกี่ยวกับปูนซีเมนต์ขึ้น เนื่องจากภาวะขาดแคลนชั้นผลิตไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ และภาวะการณ์นี้ได้ทวีความรุนแรง รัฐบาลจึงต้องสั่งซื้อปูนซีเมนต์จากต่างประเทศเพื่อบรรเทาความขาดแคลนที่เกิดขึ้น แต่ในขณะนั้นราคาปูนซีเมนต์จากต่างประเทศเฉลี่ยแล้วราคาตันละ ๖๕ เหรียญสหรัฐ เมื่อรวมกับค่าใช้จ่ายในการนำเขา(ค่าภาษีศุลกากร, ภาษีการค้า, ค่าลำเลียง, ค่าโกดัง)แล้ว ประมาณตันละ ๑,๕๐๐ บาท ซึ่งในขณะนั้นราคาจำหน่ายปูนซีเมนต์ที่ผลิตในประเทศราคาเพียงตันละ ๗๕๐ บาท เท่านั้น ส่วนขาดทุนนี้ใหญ่บริโภคทั้งประเทศเป็นผู้รับภาระ ดังนั้น ในปี ๒๕๒๑ จึงมีการปรับราคาขายปลีกปูนซีเมนต์หลายครั้งด้วยกันเพื่อชดเชยการนำเขา ราคาที่เพิ่มขึ้นนี้เข้าบัญชีกองทุนเพื่อปรับลดขาดทุนในการสั่งปูนซีเมนต์เข้ามาในแต่ละครั้ง ดังจะเห็นได้จากลำดับดังต่อไปนี้

เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๑ ทางราชการได้ประกาศปรับราคาปูนซีเมนต์ผสม

ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ธรรมดา และปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์แข็งแรง สูงขึ้นตันละ ๕๐ บาท โดยนำเงินส่วนที่เพิ่มขึ้นนี้เข้าบัญชีกองทุนไว้ เพื่อใช้ปรับราคาปูนซีเมนต์ใหม่ที่จะตั้งเข้ามา

	ราคาปลีกเดิม	ราคาปลีกใหม่
ปูนซีเมนต์ผสม	๖๗๐	๖๕๐
ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ธรรมดา	๗๔๐	๘๐๐
ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์แข็งแรง	๘๒๐	๘๕๐

ต่อมา วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๒๐ ทางราชการได้ปรับราคาปูนซีเมนต์ผสม ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ธรรมดา และปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์แข็งแรง สูงขึ้นอีกตันละ ๖๐ บาท ทั้งนี้ในขณะนี้ต้องนำเข้าบัญชีกองทุนตันละ ๔๐ บาท

	ราคาปลีกเดิม	ราคาปลีกใหม่
ปูนซีเมนต์ผสม	๖๕๐	๗๕๐
ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ธรรมดา	๘๐๐	๘๖๐
ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์แข็งแรง	๘๕๐	๙๐๐

วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๐ คณะกรรมการกลางป้องกันการค้ากำไรเกินควร ได้ประกาศควบคุมราคาจำหน่ายปลีกสูงขึ้น เพื่อเป็นค่าการตลาดให้แก่ผู้ค้าส่งและลูกค้าปลีก คือ ปูนซีเมนต์ผสมตันละ ๕๐ บาท ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ธรรมดาตันละ ๕๕ บาท และปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์แข็งแรงคงขายราคาเดิม ราคาขายปลีกจึงเปลี่ยนเป็นดังนี้

	ราคาปลีกเดิม	ราคาปลีกใหม่
ปูนซีเมนต์ผสม	๗๕๐	๗๕๐
ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ธรรมดา	๘๖๐	๙๐๕
ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์แข็งแรง	๙๐๐	๙๐๐

ต่อมา วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๒๒ ทางราชการได้ปรับราคาปูนซีเมนต์ผสม ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ธรรมดา และปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์แข็งแรง สูงขึ้นอีกตันละ ๖๐ บาท

ในช่วงนี้ ปูนซีเมนต์ผสม ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ธรรมดา และปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์แข็งเร็ว
 ทุกชนิดที่ผลิตออกมาส่ง เขามีมูลค่าของทุนทั้งสิ้น ๑๕๐ บาท

	ราคาปลีกเดิม	ราคาปลีกใหม่
ปูนซีเมนต์ผสม	๗๕๐	๕๕๐
ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ธรรมดา	๕๐๕	๔๖๕
ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์แข็งเร็ว	๕๐๐	๔๖๐

เงินส่วนที่เก็บเข้าบัญชีกองทุนดังกล่าว กระทรวงพาณิชย์ได้นำเข้าบัญชี
 เงินฝาก ซึ่งได้เปิดไว้ ณ ธนาคารพาณิชย์ เพื่อเอาไว้ชดเชยราคาปูนซีเมนต์ที่สั่ง
 เขามาจากต่างประเทศ และจะไม่ยอมให้มูลค่าสินค้าเราต้องขาดทุนหรือกำไรเกินสมควร

สำหรับปูนซีเมนต์ที่นำเราจากประเทศต่าง ๆ นี้ ให้ใช้ตราดอกจิกสีค่า
 ล้อมรอบด้วยวงกลมสีแดง เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งเทียบได้กับปูนซีเมนต์ตราช้าง ตราพญานาค
 สีเขียว และตราเพชร ที่ผลิตได้ในประเทศ

ต่อมาได้มีการปรับราคาขายปลีกอีกหลายครั้ง ตามภาวะต้นทุนที่สูงขึ้น ซึ่ง
 ผู้เขียนจะได้แสดงข้อมูลให้เห็นเฉพาะในการปรับราคา ณ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๐๓
 ดังต่อไปนี้ :-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บัญชีเบ็ดเตล็ด

บัญชีเงินฝากออมทรัพย์

คณุนพันธ์แปร : น้ำมันเตา	264.06	249.92
ไฟฟ้า	44.82	62.46
วัสดุสิ้นเปลือง	19.40	15.35
ค่าใช้จ่ายอื่น	51.15	26.27
ค่าแรงงาน	34.14	50.76
ค่าคงกระชาย	<u>57.10</u>	<u>56.86</u>
รวม	474.97	621.62
คณุนคงที่ : ค่าเสื่อมราคา	47.69	63.60
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	46.12	64.19
ค่าใช้จ่ายบริหาร	<u>36.81</u>	<u>47.54</u>
รวม	134.64	175.33
คณุนก่อนค่าใช้จ่ายการเงินและกองทุนและภาษี	609.64	796.95
กองทุน	140.00	140.00
ภาษีสรรพสามิต	20.00	20.00
คณุนก่อนค่าใช้จ่ายอกรูเงินและภาษีการค้า	769.61	956.95
ค่าใช้จ่ายการเงิน	44.76	59.67
คณุนก่อนภาษีการค้า	814.37	1,016.62
ภาษีการค้า 1.65 % ของราคาโรงงาน	14.52	16.91
กำไร	51.11	(8.53)
ราคา ณ โรงงาน	880.00	1,025.00
ค่าขนส่งโรงงาน - คลังกรุงเทพฯ	55.00	55.00
ราคา ณ คลัง กรุงเทพฯ	935.00	1,080.00
ค่าขนส่งคลัง - เอเอนด์	35.00	35.00
ค่าดำเนินการรวมเอเอนด์	25.00	25.00
ค่าดำเนินการรวมคานปลัก	35.00	35.00
ราคา ณ ร้านคานปลัก บาท/ตัน	1,030.00	1,175.00
ราคา ณ ร้านคานปลัก บาท/ตจ	51.50	58.75

ที่มา : กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับวิธีนี้ใช้ในกรณีพิเศษ เช่นนี้เท่านั้น โดยมุ่งหวังให้กระทำเป็นระยะ
 เวลาช่วงสั้น ๆ ในภาวะขาดแคลนปูนซีเมนต์เท่านั้น แต่เมื่อมีการดำเนินงานตามแผน
 ที่วางไว้ และมีเงินกองทุนเข้ามาเกี่ยวข้องกับจึงทำให้การดำเนินงานนี้ต้องยืดเยื้อต่อไป
 อีก ทั้งที่มีการคาดว่าในกลางปี ๒๕๒๔ จะเลิกสั่งปูนซีเมนต์เข้า แต่ผู้ผลิตยังคงต้องนำ
 เงินส่งเข้าบัญชีเงินกองทุนนี้ต่อไป เพราะรัฐบาลถือว่าเงินเพิ่มส่วนนี้เป็นส่วนของ
 ผู้บริโภคทั้งประเทศ การจะยกเว้นให้เป็นของผู้ผลิตโดยไม่ต้องมีการนำส่งนั้นเป็น
 การไม่ถูกต้อง และในอนาคตราคาปูนซีเมนต์จะต้องถูกเรียกร้องให้ปรับราคาสูงขึ้น
 ดังนั้น เงินกองทุนนี้จะ เป็นกันจนระหว่างผู้บริโภคและผู้ผลิตมิให้ของ เค็กรอื่น โดย
 นำเงินกองทุนจ่ายทดแทนต้นทุนที่เพิ่มขึ้นแก่ผู้ผลิต นอกจากนั้นผู้ผลิตได้ใช้เงินกองทุน
 เป็นขอต่อรองกับรัฐบาล ในการขอปรับราคาปูนซีเมนต์ในแต่ละครั้ง หรือถ้าในที่สุด
 เงินกองทุนนี้ถูกยกเลิกก็ตาม ก็เป็นการชะลอความเค็กรอื่นให้แก่ผู้บริโภคให้เน้นเข้า
 ไปอีกระยะหนึ่งได้ ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ในระยะต่อมา เมื่อราคาน้ำมันและค่า
 ไฟฟ้าเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มมากขึ้น ผู้ผลิตทั้งสามรายจึงได้ยื่นหนังสือ
 ขอปรับราคาขายปลีกปูนซีเมนต์ให้สูงขึ้น โดยขอให้ปรับเพิ่มขึ้นตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์
 ๒๕๒๓ เป็นต้นไป เนื่องจากว่าต้นทุนการผลิต อันได้แก่ ไฟฟ้า และน้ำมันเตา ได้เพิ่ม
 สูงขึ้น จึงได้ขอปรับราคาให้สูงขึ้นดังต่อไปนี้

หน่วย : บาท / ตู

	ยสม	พอร์ตแลนด์
บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ขอปรับราคาขายปลีกให้สูงขึ้น	๖.๕๐	๑๕.๕๖
บริษัท จดประพานซีเมนต์ จำกัด "	๕.๓๕	๑๑.๙๒
บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด "	๔.๓๓	๑๐.๖๐

รายละเอียดต้นทุนที่สูงขึ้น

บัญชีเงินค้ำสม

หน่วย :- บาท/ตัน

รายการ	ต้นทุนเดิม		ต้นทุนที่เพิ่มขึ้น			ต้นทุนที่แปรเปลี่ยนสูงขึ้น	
	16 สค 22	บัญชีเงินค้ำสม	ค่าประทาน	บุตรหลวง	บาท	%	
ต้นทุนต้นแปร : บำรุงเตา	264.06	45.78	62.56	56.70	56.70	21.5	
ไฟฟ้า	44.82	22.18	36.79	34.00	22.18	45.0	
วัสดุหิน	19.40	5.26	-	-	4.09	21.0	
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	51.15	1.47	21.10	15.85	-	-	
ค่าแรงงาน	34.14	4.61	3.60	10.00	4.61	13.5	
ค่าอุปกรณ์	57.40	2.48	19.09	13.00	2.48	4.3	
รวม	474.97	81.78	143.14	129.55	90.06	18.9	
ต้นทุนคงที่ : ค่าเสื่อมราคา	47.69	(6.01)	-	-	(6.01)	(12.6)	
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	48.14	0.45	-	-	0.45	0.9	
ค่าใช้จ่ายบริหาร	38.81	2.66	-	-	2.66	6.8	
รวม	134.64	(2.90)	-	-	(2.90)	(2.2)	
ต้นทุนก่อนค่าใช้จ่ายการเงิน กองทุน และภาษี	609.61	78.88	143.14	129.55	87.16	14.3	
กองทุน	140.00	-	-	-	-	-	
ภาษีสรรพสามิต	20.00	-	-	-	-	-	
ต้นทุนก่อนค่าใช้จ่ายการเงินและภาษีการค้า	769.61	78.88	143.14	129.55	87.16	11.3	
ค่าใช้จ่ายทางการเงิน	44.76	10.64	6.47	5.93	10.64	23.8	
ต้นทุนก่อนภาษีการค้า	814.37	89.52	149.61	135.48	97.80	12.0	
ภาษีการค้า 1.65 %	14.52	0.94	2.81	2.14	1.64	11.3	
กำไร	51.11	17.07	-	-	-	-	
ราคา ณ โรงงาน	880.00	107.53	152.42	137.62	99.44	11.3	
ค่าขนส่งโรงงาน - คลัง ก.พ.ม.	55.00	10.00	20.56	-	9.35	17.0	
ราคา ณ คลัง ก.พ.ม.	935.00	117.53	172.98	137.62	108.79	11.6	
ค่าขนส่งคลัง - เอเอนค	35.00	10.00	14.00	-	6.00	17.0	
ค่าดำเนินการรวมเอเอนค	25.00	-	-	-	-	-	
ค่าดำเนินการรวมคอปถ	35.00	-	-	-	-	-	
ราคา ณ ร้านคอปถ บาท/ตัน	1,030.00	127.53	186.98	166.62	114.79	11.1	
ราคา ณ ร้านคอปถ บาท/ต่ง	51.50	6.40	9.35	8.33	5.70	11.0	

ที่มา : กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

รายละเอียดต้นทุนที่เพิ่มขึ้น

ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์

หน่วย : บาท/ตัน

	ต้นทุนเดิม	ต้นทุนที่เพิ่มขึ้น			ต้นทุนที่รวมแล้วเพิ่มขึ้น	
	16 สค 22	ปูนซีเมนต์ไทย	ชลประทาน	นครหลวง	บาท	%
ต้นทุนผันแปร : น้ำมันเตา	349.92	106.14	77.93	75.79	85.66	24.5
ไฟฟ้า	62.46	27.93	44.60	43.00	27.93	45.0
วัตถุดิบ	15.35	7.62	-	-	3.23	21.1
ค่าเช่ารถอื่น ๆ	86.27	0.78	26.59	19.40	-	-
ค่าแรงรวม	50.76	8.03	5.14	10.00	6.85	13.5
ค่าอุปกรณ์	56.86	3.02	19.09	13.00	2.45	4.3
รวม	621.62	153.52	173.35	161.19	126.12	20.2
ต้นทุนคงที่ : ค่าเสื่อมราคา	63.60	(4.76)	-	-	(4.76)	(7.4)
ค่าเช่ารถอื่น ๆ	64.19	4.43	-	-	6.57	0.9
ค่าเช่ารถวิหาร	47.54	11.00	-	-	3.23	6.8
รวม	175.33	10.64	-	-	(0.96)	(0.5)
ต้นทุนก่อนค่าใช้จ่ายการเงิน กองทุนและภาษี	796.95	164.16	173.35	161.19	125.16	15.7
กองทุน	140.00	-	-	-	-	-
ภาษีสรรพสามิต	20.00	-	-	-	-	-
ต้นทุนก่อนค่าใช้จ่ายการเงินและภาษีการค้า	956.95	164.16	173.35	161.19	125.16	15.7
ค่าใช้จ่ายการเงิน	59.67	18.54	9.03	7.77	14.20	23.8
ต้นทุนก่อนภาษีการค้า	1,016.62	182.70	182.38	168.96	139.36	13.7
ภาษีการค้า 1.65%	16.91	2.50	3.35	2.61	2.33	13.7
กำไร	(8.53)	106.23	-	-	-	-
ราคา ณ โรงงาน	1,025.00	291.43	185.73	171.21	141.69	13.7
ค่าขนส่งโรงงาน - คลัง ก.พ.ม.	55.00	10.00	20.56	-	9.35	17.0
ราคา ณ คลัง ก.พ.ม.	1,080.00	301.43	206.29	34.00	151.04	14.0
ค่าขนส่งคลัง - เอนเทค	35.00	10.00	14.00	-	6.00	17.0
ค่าดำเนินการรับเอนเทค	25.00	-	-	-	-	-
ค่าดำเนินการรวมค่าปลีก	35.00	-	-	-	-	-
ราคา ณ ร้านค้าปลีก บาท/ตัน	1,175.00	311.43	220.29	205.21	157.04	13.4
ราคา ณ ร้านค้าปลีก บาท/ต่ง	58.75	15.55	11.01	10.25	7.85	13.4

ที่มา : กรมการค้าภายใน
กระทรวงพาณิชย์

เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนของสามบริษัทที่เสนอมานี้ ปรากฏว่าต้นทุนของบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ค่าที่สุก จึงถือต้นทุนของบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด เป็น แนวโน้มในการวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

๑. ต้นทุนการผลิตก่อนค่าใช้จ่ายการเงินและภาษีการค้าของปูนซีเมนต์ผสมสูงชั้นต้นละ ๔๙.๑๖ บาท และปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์สูงชั้นต้นละ ๑๒๕.๑๖ บาท
๒. ค่าใช้จ่ายการเงินของปูนซีเมนต์ผสมสูงชั้นต้นละ ๑๐.๖๔ บาท และปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์สูงชั้นต้นละ ๑๔.๒๐ บาท
๓. ต้นทุนการผลิตทั้งหมดก่อนภาษีการค้าของปูนซีเมนต์ผสมสูงชั้นต้นละ ๕๙.๘๐ บาท และปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์สูงชั้นต้นละ ๑๓๙.๓๖ บาท
๔. ค่าขนส่งปูนซีเมนต์จากโรงงานมายังคลังสูงชั้นต้นละ ๕.๓๕ บาท และค่าขนส่งจากคลังไปยังร้านค้าสูงชั้นต้นละ ๖.๐๐ บาท

จากผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตปูนซีเมนต์จะเป็นดังนี้

รายการ	หน่วย : บาท / ตัน	
	ผสม	ปอร์ตแลนด์
๑. ต้นทุนการผลิตก่อนค่าใช้จ่ายการเงิน กองทุน และภาษี ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๒	๖๐๔.๖๑	๙๕๖.๕๕
๒. ต้นทุนการผลิตก่อนค่าใช้จ่ายการเงิน กองทุน และภาษีสูงชั้น		
๒.๑ หักผลิตเสนอมานี้	๙๔.๔๔	๑๖๔.๑๖
๒.๒ หักคะแนนกรรมการวิเคราะห์แล้วสูงชั้น	๔๙.๑๖	๑๒๕.๑๖
๓. ต้นทุนการผลิตก่อนค่าใช้จ่ายการเงิน กองทุน และภาษีที่ควร เป็นในปัจจุบัน	๖๕๖.๙๙	๔๒๖.๑๑
๔. กองทุน	๑๔๐.๐๐	๑๔๐.๐๐

หน่วย : บาท / ตัน

รายการ

๕.	ภาษีสรรพสามิต	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐
๖.	รวมต้นทุนการผลิตก่อนค่าใช้จ่ายการเงินและภาษี ที่ควร เป็นในปัจจุบัน	๔๕๖.๗๗	๑,๐๔๒.๑๑
๗.	ค่าใช้จ่ายการเงิน ๑๖ สิงหาคม ๒๕๒๒	๔๔.๗๖	๕๕.๖๗
๘.	ค่าใช้จ่ายการเงินที่สูงขึ้น		
	๘.๑ ทัณฑ์ผลิตเสนอสูงขึ้น	๑๐.๖๔	๑๔.๕๔
	๘.๒ ทัณฑ์อนุกรมการวิเคราะห์แล้วสูงขึ้น	๑๐.๖๔	๑๔.๒๐
๙.	ค่าใช้จ่ายการเงินที่ควร เป็นในปัจจุบัน	๕๕.๘๐	๗๓.๔๗
๑๐.	รวมต้นทุนการผลิตก่อนภาษีการค้าที่ควร เป็นในปัจจุบัน	๕๑๒.๑๗	๑,๑๕๕.๕๔

หากจะปรับราคาเพื่อชดเชยต้นทุนที่สูงขึ้นทั้งหมดแล้ว ราคาจะเป็นดังนี้

	รวม	หน่วย : บาท / ตัน
ราคาโรงงาน	๕๗๕.๘๘	๑,๑๖๖.๖๔
ราคา ณ คลัง กรม.	๑,๐๘๓.๗๔	๑,๒๓๑.๐๘
ราคาขายปลีก	๑,๑๘๘.๗๔	๑,๓๓๒.๐๘
	(๕๗.๒๘ บาท/ถุง)	(๖๖.๖๐ บาท/ถุง)

ทั้งที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าราคาที่รัฐบาลควบคุมมีเฉพาะราคาขายปลีกเท่านั้น จึงเป็นการควบคุมปลายหางและไม่รัดกุมเพียงพอ และราคาที่ปรับสูงขึ้นในแต่ละครั้ง ส่วนมากแล้วจะเป็นการปรับราคาเพื่อชดเชยต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นเท่านั้น ในระยะความที่รัฐบาลพยายามปรับราคาเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ผลิตมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ราคาที่ปรับใหม่จึงได้มีการปรับอัตราผลตอบแทนการลงทุน (ถ้าไร) ให้อยู่ในอัตราตามสมควร และมีให้ผู้นิรโทษก เคือกร่อนการปรับราคาครั้งนี้ ซึ่งประกาศใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๓ จึงเป็นดังนี้

	บาท	บาท / คัน
	๘๒๕.๐๐	๑,๑๓๐.๐๐
ราคา ๓ คลัง กทม.	๘๒๕.๐๐	๑,๑๘๕.๐๐
ราคาขายส่ง	๑,๐๕๕.๐๐	๑,๒๖๐.๐๐
ราคาขายปลีก	๑,๐๘๐.๐๐	๑,๒๘๕.๐๐
	(๘๘.๕๐ บาท/ลู่ง)	(๖๘.๗๕ บาท/ลู่ง)

ในการปรับราคาครั้งนี้ รัฐได้เพิ่มความคุ้มครองอีก ๒ จุด คือ ราคาควบคุม ๓ คลัง กทม. และราคาขายส่ง ซึ่งแต่เดิมคุ้มครองเฉพาะราคาขายปลีกเท่านั้น ราคาที่ปรับใหม่ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียรายได้เงินกองทุนไปเป็นจำนวนมาก เนื่องจากคลังฯ เคยต้นทุนการผลิต ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ ถึง กันยายน ๒๕๒๓ คันละ ๑๑๘ บาท ดังนั้น ในช่วงระยะนี้บริษัทผู้ผลิตจึงส่งเงินเข้ากองทุนเพียงคันละ ๓๖ บาท เท่านั้น และนับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๖ เป็นต้นไป บริษัทผู้ผลิตต้องส่งเงินเข้ากองทุนเพียง คันละ ๓๕ บาท เท่านั้น

จากการพิจารณาถึงการปรับราคาแต่ละครั้งที่ผ่านมา นั้น ค่าขนส่งมักจะได้รับการพิจารณาปรับให้สูงขึ้นตามที่เห็นสมควร เพื่อปรับตามราคาน้ำมันซึ่งเพิ่มสูงขึ้น ส่วนค่าดำเนินการของผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกมักจะไม่ได้รับการพิจารณาปรับให้สูงขึ้น ดังนั้น เมื่อผู้ผลิตเรียกร้องให้ปรับราคาครั้งใด ผู้ขายจะกักตุนปูนซีเมนต์เพื่อขายไปราคาประกาศควบคุมใหม่ ดังนั้น ทุกครั้งที่มีการเรียกร้องให้ปรับราคาปรากฏว่า ปูนซีเมนต์ขาดหายไปจากตลาด ทำให้ราคาซื้อขายสูงกว่าราคาควบคุมอยู่เสมอ เมื่อกล่าวถึงค่าดำเนินการแล้วผู้เขียนจึงใคร่ขอยกตัวอย่างประกอบให้เห็นชัด ดังต่อไปนี้

	บาท	เซ็นต์
ราคาขายส่ง ณ โรงงาน (๑๕ สิงหาคม ๒๓)	๔๔๐.๐๐	๑,๐๒๕.๐๐
บวก ค่าขนส่ง ค่าบริการคลัง (๔๕.๐๐+๑๐.๐๐)	๕๕.๐๐	๕๕.๐๐
ราคาขายส่ง ณ คลัง กทม.	๔๙๕.๐๐	๑,๐๘๐.๐๐
บวก ค่าขนส่ง	๓๕.๐๐	๓๕.๐๐
บวก ค่าดำเนินการของตัวแทน	๒๕.๐๐	๒๕.๐๐
ราคาขายที่ร้านตัวแทน	๕๕๕.๐๐	๑,๑๔๐.๐๐
บวก ค่าดำเนินการ	๓๕.๐๐	๓๕.๐๐
ราคาที่ร้านขายปลีกที่ควบคุม	๑,๐๓๐.๐๐	๑,๑๗๕.๐๐
ราคาขายส่ง ณ โรงงาน (๑ ตุลาคม ๒๓)	๕๒๕.๐๐	๑,๑๓๐.๐๐
บวก ค่าขนส่ง ค่าบริการคลัง (๕๔.๐๐+๑๐.๐๐)	๖๔.๐๐	๖๔.๐๐
ราคาขายส่ง ณ คลัง กทม. (ควบคุม)	๕๘๙.๐๐	๑,๑๙๔.๐๐
บวก ค่าขนส่ง	๔๑.๐๐	๔๑.๐๐
บวก ค่าดำเนินการของตัวแทน	๒๕.๐๐	๒๕.๐๐
ราคาขายที่ร้านตัวแทน (ควบคุม)	๑,๐๕๕.๐๐	๑,๒๖๐.๐๐
บวก ค่าดำเนินการ	๓๕.๐๐	๓๕.๐๐
ราคาที่ร้านขายปลีกที่ควบคุม	๑,๐๙๐.๐๐	๑,๒๙๕.๐๐

จะเห็นได้ว่า ครัวใดที่มีการขึ้นราคาน้ำมัน ค่าไฟฟ้า บริษัทผู้ผลิตจะเคลื่อนไหวขอปรับราคาเพิ่มขึ้นแทบทุกครั้ง ถ้าไม่ได้รับการปรับราคาอย่างทันท่วงทีบริษัทผู้ผลิตจะนำเงินกองทุนเป็นข้อต่อรอง และในระหว่างรอการปรับราคานั้น ปรากฏว่าปูนซีเมนต์ได้ขาดหายไปจากตลาด เนื่องจากเกิดการกักตุนเพื่อหวังเก็บกำไร ผลที่สุดแล้วถ้ารัฐบาลไม่รีบปรับราคาใหม่แล้ว ประชาชนผู้บริโภคต้องเป็นผู้รับภาระทุกครั้งไป

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกำหนดราคา

เนื่องจากอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์เป็นอุตสาหกรรมที่มีผู้ผลิตน้อยราย และอาจมีการร่วมมือทางใดทางหนึ่งระหว่างผู้ผลิตในการตั้งราคา ซึ่งเป็นภาวะการผูกขาด เมื่อเปรียบเทียบกับโลกเกินไป รัฐบาลจึงได้เข้าควบคุมราคาเพื่อป้องกันมิให้ผู้ผลิตมีกำไรเกินควร โดยคำนึงถึงต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนที่ควรได้รับ การที่รัฐบาลรักษามลประโยชน์ของผู้บริโภค โดยตรึงราคาปูนซีเมนต์ไว้ในขณะที่ต้นทุนการจำหน่ายได้ทวีสูงขึ้นเรื่อย ๆ การแทรกแซงเช่นนี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ อย่างมาก ดังนี้

ทำให้บริษัทผู้ผลิตมีปัญหาทางด้านการขายกำลังการผลิตและจัดหาเงินทุน เนื่องจากอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ต้องใช้เงินทุนสูงมาก ถ้าหากผู้ประกอบการมีรายได้ไม่คุ้มกับเงินลงทุนไปหรือได้กำไรต่ำเกินควร ก็อาจทำให้ผู้ผลิตขาดกำลังใจในการลงทุน และสถาบันการเงินต่าง ๆ เกิดความไม่มั่นใจในการให้ความสนับสนุนทางการเงินในการขยายงาน จะเห็นได้ชัดว่าในช่วง ปี ๒๕๑๕ - ๒๕๒๐ อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์มีกำไรตามปกติ การควบคุมของทางราชการได้ผ่อนคลายลงและมีผู้สนใจลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทนี้ยิ่งขึ้น แต่หลังจากปี ๒๕๒๐ เป็นต้นมา ราคาน้ำมันในประเทศสูงขึ้น ค่าครองชีพสูงขึ้นทำให้ต้นทุนการผลิตของสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว ทำให้ผู้ผลิตของขาดทุนกำไรที่ได้นั้นแทบจะหมดไป ซึ่งทางรัฐบาลถือว่าเป็นกำไรตามสมควรนั้นนับวันกำไรนั้นจะลดน้อยลงตามต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ถ้าเหตุการณ์ยังเป็นเช่นนี้ต่อไปโดยรัฐบาลไม่ยอมให้ปรับราคาขึ้น ผลที่สุคราผลและต้นทุนจะเท่ากันซึ่งเป็นการแน่นอนที่ผู้ผลิตจะยอมให้เป็นเช่นนั้นไม่ได้และสิ่งนี้จะส่งผลกระทบต่อกำลังการผลิตที่กำลังขยายอยู่ในปัจจุบันนี้

นโยบายควบคุมราคาปูนซีเมนต์ของรัฐบาลทำให้ผู้ผลิตออกท่าที ทำให้การขายการผลิตของล่าช้าไป และเมื่อมีปัจจัยจากภายนอกมากกระทบให้ต้นทุนการผลิตปูนซีเมนต์สูงขึ้น ผู้ผลิตจะร้องขอให้รัฐบาลปรับราคา ซึ่งถ้าได้รับการปฏิเสธผู้ผลิตจะลดการผลิตและตัดออกปูนซีเมนต์ทำให้อุปทานลดลง และทำให้เป็นการทางด้านการผลิตต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดการขาดแคลนปูนซีเมนต์ภายในประเทศมากขึ้น ทำให้ภาวะการก่อสร้างต่าง ๆ ต้องหยุดชะงักลง มีการซื้อขายปูนซีเมนต์ในตลาดมืดในราคาที่

สูงกว่าราคาควบคุมมาก

การที่ของประสมภาวะขาดแคลนในปัจจุบัน ทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียตลาดคู่ค้าไป ในขณะเดียวกันประเทศในภูมิภาคนี้ เช่น อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ ซึ่งเคยเป็นลูกค้าของไทยต่างหันไปส่งเสริมการผลิตในประเทศกันมากขึ้น โดยมีเป้าหมายที่จะผลิตให้มีปริมาณพอเพียงที่จะใช้ภายในประเทศและเพื่อการส่งออก ซึ่งในอนาคตไม่กี่ปีข้างหน้าจะเป็นอุปสรรคสำคัญในการส่งออกของประเทศไทย เมื่อเรามีกำลังการผลิตมีมากเกินความต้องการภายในประเทศ

จากสภาวะการณ์ที่ราคาปูนซีเมนต์ในประเทศไทยได้ถูกตรึงราคาไว้ แต่ว่าต้นทุนการผลิตกลับสูงขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ค่ากระแสไฟฟ้าเพิ่มขึ้น ๕๐ เปอร์เซ็นต์ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ ได้ทำให้บริษัทผู้ผลิตของประสมปัญหาการขาดทุนกำไรเพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจทำให้การขยายการผลิตของจะจกกลง ในอดีตผู้ผลิตรายใหม่ไม่กล้าเสี่ยงเข้ามาทำการผลิต เนื่องจากต้องใช้เงินทุนมหาศาลแต่ผลที่ได้รับไม่เป็นที่พอใจ ทำให้ต้องสูญเสียโอกาสในการสร้างโรงงานใหม่ เพราะค่าก่อสร้างโรงงานในปัจจุบันนี้สูงกว่าค่าก่อสร้างซึ่งควรจะเริ่มต้นในระยะแรกเกือบเท่าตัว ซึ่งถ้ามีการก่อสร้างโรงงานตั้งแต่เริ่มแรกแล้วเพียงในระยะเวลา ๓ - ๔ ปี ก็ทำการผลิตได้ และปัญหาเรื่องปูนซีเมนต์ขาดแคลนในขณะนี้คงไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นน้อยมาก และเป็นการประหยัดเงินตราต่างประเทศที่ต้องสูญเสียไปในการสั่งปูนซีเมนต์เข้ามา นอกจากนั้นอาจมีรายได้จากการส่งออกเป็นจำนวนมากเป็นการช่วยลดการขาดดุลการค้าให้ลดลง

ดังนั้น การควบคุมราคาของทางการจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้บริษัทผู้ผลิตมีปัญหาในด้านการขยายการผลิต และจัดหาเงินทุนเพราะอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ต้องใช้เงินทุนสูงมาก เมื่อขาดกำไร เป็นสิ่งรบกวนใจในการลงทุนขยายงานย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้ นอกจากนั้นสถาบันการเงินต่าง ๆ ไม่มีความมั่นใจในโครงการที่เสนอมาทำให้หาเงินทุนได้ยาก ซึ่งผลที่เห็นได้ชัดเจนในขณะนี้คือประเทศไทยต้องสั่งปูนซีเมนต์จากต่างประเทศ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนปูนซีเมนต์ที่มีขึ้น

จากผลกระทบจากการที่รัฐบาลเข้าไปควบคุมราคาปูนซีเมนต์ดังกล่าวมาแล้ว
จะเห็นข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อให้เห็นในปัจจุบันนี้ ดังนี้

ในระยะเริ่มแรกของการผลิตนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตให้เพียงพอใ้ร่างกาย
ในประเทศ ไม่มีแผนการผลิตที่เป็นหลักปฏิบัติที่แน่นอน ดังนั้น ภาวะการเจริญเติบโต
ของอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ในช่วงนี้จึง เชื่องช้ามาก

ในปี ๒๕๐๕ กระทรวงอุตสาหกรรมมีนโยบายไม่อนุญาตให้มีการจัดตั้งโรงงาน
ใหม่ นอกจากให้ขยายกำลังการผลิตให้มากขึ้น ดังนั้น ในปี ๒๕๐๖ บริษัท ไทยพัฒนา
จำกัด ได้ขอจัดตั้งโรงงานแต่ไม่ได้รับการส่งเสริมทำให้โครงการนั้นต้องล้มไป เมื่อ
เป็นเช่นนี้ทำให้บรรษัทภาคการ ลงทุนในทัศนะของผู้ผลิตอยู่ในภาวะไม่ดี

นโยบายการส่งออกของรัฐไม่แน่นอน ทำให้ผู้ผลิตไม่สามารถวางแผนอย่าง
ถูกต้องได้ ในช่วงที่ปูนซีเมนต์ขาดแคลนรัฐจะระงับการส่งออก เมื่อผู้ผลิตไม่สนใจส่งออก
ก็ทำการส่งเสริมการส่งออก

ในระยะที่รัฐบาลเริ่มเข้ามาส่งเสริมการผลิตในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์
ก็ปรากฏว่าขาดเงินแก่เสียแล้ว และในการส่งเสริมของรัฐบาลนั้นเพียงแยกแยะเฉพาะ
สาขาเครื่องจักรภายในระยะเวลาที่กำหนด และยกเว้นภาษีขาออกสำหรับผลผลิตที่
ส่งออก แต่ไม่ได้ยกเว้นภาษีการค้า โดยเรียกเก็บจากยอดผลผลิตปูนซีเมนต์ที่ผลิตได้
ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้นำออกจำหน่ายที่เคียวทั้งหมด แต่มีบางส่วนเหลือเก็บในสต็อกเพื่อ
รอการจำหน่ายต่อไป ซึ่งทำให้บริษัทผู้ผลิตต้องเสียภาษีการค้าไปก่อนที่จะมีรายได้
ทำให้บริษัทต้องสำรองเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อจ่ายค่าภาษีนี้ และบริษัทจะรวมดอกเบี้ย
เข้ากับต้นทุนการผลิต ทำให้ต้นทุนนั้นสูงขึ้น

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับต่าง ๆ ได้แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยจำเป็นต้อง
ต้องใจปูนซีเมนต์ในการก่อสร้างมากขึ้น แต่รัฐบาลกลับไม่ขยายกำลังการผลิตให้มาก
เพิ่มขึ้น ดังนั้น กำลังการผลิตที่มีอยู่จึงไม่สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริง

นโยบายของรัฐในด้านการส่งเสริมการลงทุนได้ขาดช่วงไปตั้งแต่ ปี ๒๕๐๕

หลังจากนั้นรัฐบาลได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับปูนซีเมนต์ในระยะสั้นเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เช่น การควบคุมราคาขาย สนับสนุนการส่งออก การควบคุมการส่งออก แต่นโยบายเพื่อการพัฒนาในระยะยาวไม่มีการกำหนดให้แน่ชัด จึงทำให้ผู้ผลิตไม่มั่นใจที่จะขยายกำลังการผลิตเตรียมรับภาวะการขาดแคลนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การปรับราคาซีเมนต์เพิ่มขึ้นทุกครั้งนั้นยังไม่ได้มีส่วนกับอัตราการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิต โดยให้ราคาขายเพิ่มขึ้นอยู่ในช่องประมาณ ๓.๗ - ๑๖.๐ เปอร์เซ็นต์ แต่ต้นทุนสูงขึ้นถึง ๕๕ เปอร์เซ็นต์ ในช่วงน้ำมันขึ้นราคา ดังนั้น ถ้าไรที่กำไรจึงไม่อยู่ในอัตราที่สูงเพียงพอต่อการเสี่ยงที่จะลงทุนเปิดหรือขยายโรงงานใหม่เพื่อขยายการผลิตให้มากขึ้น

การควบคุมราคาของรัฐไม่ได้ผล นอกจากนั้นกลไกทางการตลาดและวิธีการจำหน่ายมีความบกพร่อง ทำให้ราคาปูนซีเมนต์สูงขึ้นหรือเกิดการขาดแคลนในบางขณะ เช่น เกิดจากบริษัทผู้ผลิตลิดลโควตาปูนซีเมนต์ให้แก่วัสดุทำให้ตัวแทนไปชักลิดลโควตาที่ร้านค้าปลีกลงตามสวน หรืออาจประวิงเวลาการส่งปูนซีเมนต์ให้กับตัวแทน ทำให้ตัวแทนขายส่งงปูนซีเมนต์ไปให้ร้านค้าปลีกช้าไป หรืออาจเกิดการให้สินเชื่อบริษัทตัวแทนชั่วคราว บางรายลิดลโควตาให้สินเชื่อบริษัทตัวแทน ทำให้ตัวแทนขายส่งต้องขึ้นราคาและบางรายไม่อาจรับปูนซีเมนต์ไปจำหน่ายตามปกติ สิ่งเหล่านี้ทำให้ปูนซีเมนต์วางขายในตลาดน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ เป็นผลให้ราคาในตลาดที่ขายกันจริง ๆ มักสูงกว่าราคาที่รัฐบาลกำหนดอยู่เสมอ รัฐบาลยังไม่สามารถเข้าไปควบคุมอัตราการผลิตของบริษัททั้งสามอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้น การนำมาตราการควบคุมราคามาใช้แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้งทำให้นโยบายระยะยาวของอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ถูกละเลย ทั้ง ๆ ที่ทราบกันดีว่า แนวโน้มความต้องการใช้ปูนซีเมนต์นั้นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ในขณะที่เกิดการผลิตลิดลโควตาขึ้น ซึ่งเป็นการแน่นอนว่าตามปริมาณความต้องการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แล้ว ในอนาคตจะต้องประสบกับภาวะการขาดแคลน แต่ไม่มีรัฐบาลใดยกปัญหานี้มาพิจารณาอย่างจริงจังปล่อยให้ปัญหาคงอยู่นิ่งไปเรื่อย ๆ การที่รัฐบาล

ในยุคก่อน ๆ มิได้มองปัญหาอุตสาหกรรมนี้อย่างลึกซึ้ง และมีได้มีการวางโครงการขยายการผลิตเพื่อรองรับความต้องการในอนาคต จึงเป็นเหตุนำมาซึ่งการขาดแคลนปูนซีเมนต์ในปัจจุบัน.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย